

«Ақтөбе» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ

Қаржылық есептілік

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және
31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін,
тәуелсіз аудитордың
аудиторлық қорытындысымен

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікті дайындау және бекіту үшін жауапкершілік туралы басшылықтың мәлімдемесі

Тәуелсіз аудитордың аудиторлық қорытындысы

2024 жыл үшін қаржылық есептілік:

Қаржылық жағдай туралы есеп	1
Пайда мен залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есеп	2
Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп	3
Капиталдағы өзгерістер туралы есеп	4
Қаржылық есептілікке ескертпелер	5-44

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікті дайындау және бекіту үшін жауапкершілік туралы басшылықтың мәлімдемесі

Қоғам басшылығы 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдайды, сондай-ақ осы күні аяқталған кезеңдегі оның қызметінің нәтижелерін, ақша қаражатының қозғалысын және капиталдағы өзгерістерді Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (бұдан әрі - ХҚЕС) сәйкес барлық елеулі аспектілерде шынайы көрсететін қаржылық есептілікті дайындау үшін жауап береді.

- есеп саясатының қағидаттарын дұрыс таңдау мен қолдануды қамтамасыз ету;
- осындай ақпараттың орындылығын, дұрыстығын, салыстырмалылығы мен түсініктілігін қамтамасыз ететін нысанда ақпаратты, оның ішінде есеп саясаты туралы деректерді ұсыну;
- ХҚЕС талаптарын орындау пайдаланушылардың қандай да бір мәмілелер, сондай-ақ өзге де оқиғалар немесе шарттар Қоғам қызметінің қаржылық жағдайы мен қаржылық нәтижелеріне тигізетін әсерін есептілікті түсінуі үшін жеткіліксіз болған жағдайларда қосымша ақпаратты ашу;
- Қоғамның таяу болашақта қызметін жалғастыру қабілетін бағалау үшін жауапты болады.

- Қоғамның ішкі бақылауының тиімді және сенімді жүйесін әзірлеу, енгізу және қолдау;
- Қоғамның мәмілелерін ашуға және түсіндіруге, сондай-ақ кез келген күні Қоғамның қаржылық жағдайы туралы жеткілікті дәлдікпен ақпарат беруге және қаржылық есептіліктің ХҚЕС талаптарына сәйкестігін қамтамасыз етуге мүмкіндік беретін нысанда есеп жүргізу;
- Қазақстан Республикасының заңнамасына және ХҚЕС-ке сәйкес бухгалтерлік есепті жүргізу;
- Қоғам активтерінің сақталуын қамтамасыз ету жөнінде барлық ақылға қонымды ықтимал шараларды қабылдау; және
- қаржылық және өзге де теріс пайдалану фактілерін анықтау және болдырмау үшін жауапты болады.

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін осы қаржылық есептілікті Қоғам басшылығы 2025 жылғы 30 сәуірде бекітті және оның атынан қол қойды:

Басқарма Төрағасының орынбасары

Бас бухгалтер

ТӘУЕЛСІЗ АУДИТОРДЫҢ АУДИТОРЛЫҚ ҚОРЫТЫНДЫСЫ

«Ақтөбе» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ акционері және басшылығына

Ескертпелі пікір

Біз «Ақтөбе» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ (бұдан әрі - «Қоғам») 2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есептен, көрсетілген күні аяқталған жыл үшін пайда мен залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есептен, капиталдағы өзгерістер туралы есептен және ақша қаражатының қозғалысы туралы есептен, сондай-ақ есеп саясатының негізгі ережелеріне қысқаша шолуды қоса алғанда, қаржылық есептілікке ескертпелерден тұратын қаржылық есептілігіне аудит жүргіздік.

Біздің пікірімізше, «Ескертпемен пікір білдіру үшін негіз» бөлімінде сипатталған жағдайлардың ықтимал әсерін қоспағанда, қаржылық есептілік барлық елеулі аспектілерде Қоғамның 2024 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдайы, сондай-ақ көрсетілген күні аяқталған жыл ішіндегі оның қаржылық нәтижелері және ақша қаражатының қозғалысы туралы шынайы және объективті ақпаратты Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына (ХҚЕС) сәйкес береді.

Ескертпемен пікір білдіру үшін негіз

Капиталдағы өзгерістер туралы есепте көрсетілгендей, 2024 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша жинақталған залалдар құрамында өткен кезеңдерде мемлекеттік органдардан берілген мүлікпен (жылжымайтын мүлік объектілерін қоса алғанда) шығарылған акцияларға ақы төлеу жөніндегі операцияларға байланысты 163,957 мың теңге мөлшерінде түзету көрсетілген.

Біз берілген активтердің әділ құнын бағалаудың дұрыстығын, осы активтерді инвестициялық жылжымайтын мүлік құрамында тану күнін, сондай-ақ алдыңғы есепті кезеңдерде акционерлік капитал құрамында осы операциялардың дұрыс көрсетілуін растау бөлігінде жеткілікті және тиісті аудиторлық дәлелдемелер ала алмадық.

Осыған байланысты біз 2024 жылғы 1 қаңтардағы капитал бойынша кіріс қалдығының дұрыстығына көз жеткізе алмадық. Біздің ескертпеміз осы түзетудің кіріс сальдосына әсерімен ғана шектеледі.

Біз аудитті Халықаралық аудит стандарттарына (ХАС) сәйкес жүргіздік. Осы стандарттарға сәйкес біздің міндеттеріміз бұдан әрі біздің қорытындымыздың «Аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі» бөлімінде сипатталған. Біз Қоғамға қатысты Бухгалтерлерге арналған халықаралық этика стандарттары жөніндегі кеңестің кәсіби бухгалтерлерінің этика кодексіне (БХЭСК кодексі) сәйкес тәуелсізбіз және біз БХЭСК кодексіне сәйкес өзге де этикалық міндеттерді орындадық. Біз алған аудиторлық дәлелдемелер біздің пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және лайықты деп есептейміз.

Басқа мәліметтер

Қоғамның 2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілігін ол бойынша 2024 жылғы 6 мамырда түрлендірілген пікір білдірген басқа аудитор тексерді. **Басшылықтың және корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалардың қаржылық есептілік үшін жауапкершілігі**

Басшылық ХҚЕС-не сәйкес көрсетілген қаржылық есептілікті дайындау және дұрыс ұсыну үшін және басшылық жосықсыз іс-әрекеттер немесе қателер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтары жоқ қаржылық есептілікті дайындау үшін қажет деп санайтын ішкі бақылау жүйесі үшін жауапты болады.

Қаржылық есептілікті дайындау кезінде басшылық Қоғамның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін бағалау, тиісті жағдайларда қызметтің үздіксіздігіне қатысты мәліметтерді ашқаны үшін және басшылық Қоғамды таратуға, оның қызметін тоқтатуға немесе оның қызметін таратудан немесе тоқтатудан басқа қандай да бір нақты баламасы болмаған жағдайларды қоспағанда, қызметтің үздіксіздігі туралы жорамал негізінде есептілікті жасағаны үшін жауапты болады.

Корпоративтік басқаруға жауапты тұлғалар Қоғамның қаржылық есептілігін дайындауды қадағалау үшін жауапты болады.

Аудитордың қаржылық есептілік аудиті үшін жауапкершілігі

Біздің мақсатымыз қаржылық есептілікте жосықсыз әрекеттер немесе қателіктер салдарынан елеулі бұрмалаушылықтар болмайтынына және біздің пікірімізді қамтитын аудиторлық қорытынды шығаруға ақылға қонымды сенімділік алу болып табылады.

Ақылға қонымды сенімділік сенімділіктің жоғары дәрежесін білдіреді, бірақ Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілген аудит олар болған кезде әрқашан елеулі бұрмалаушылықтарды анықтайтынына кепілдік болып табылмайды.

Бұрмалаулар жосықсыз іс-әрекеттердің немесе қателердің нәтижесі болуы мүмкін және егер олар жеке немесе жиынтығында осы қаржылық есептілік негізінде қабылданатын пайдаланушылардың экономикалық шешімдеріне әсер етуі мүмкін деп негізделген болжау мүмкін болса, елеулі болып саналады.

Халықаралық аудит стандарттарына сәйкес жүргізілетін аудит шеңберінде біз кәсіби пайымды қолданамыз және бүкіл аудит бойы кәсіби скептицизмді сақтаймыз. Сонымен қатар, біз төмендегілерді орындаймыз:

- жосықсыз әрекеттердің немесе қателердің салдарынан қаржы есептілігінің елеулі бұрмалану тәуекелдерін анықтаймыз және бағалаймыз; осы тәуекелдерге жауап ретінде аудиторлық рәсімдер әзірлейміз және жүргіземіз; өз пікірімізді білдіруге негіз болуы үшін жеткілікті және лайықты болып табылатын аудиторлық дәлелдер аламыз. Жосықсыз әрекеттер нәтижесінде елеулі бұрмалауды таппау тәуекелі қатенің нәтижесінде елеулі бұрмалауды таппау тәуекелінен жоғары, өйткені жосықсыз әрекеттер сөз байласуды, жалғандықты, ақпаратты қасақана жіберуді, бұрмалап ұсынуды немесе ішкі бақылау жүйесін айналып өту әрекеттерін қамтуы мүмкін;
- жағдайларға сай келетін аудиторлық рәсімдерді әзірлеу мақсатында, бірақ Қоғамның ішкі бақылау жүйесінің тиімділігі туралы пікір білдіру мақсатынсыз аудит үшін маңызы бар ішкі бақылау жүйесінің ұғымын аламыз; қолданылатын есеп саясатының тиісті сипатын және бағалау мөндерінің және басшылық дайындығын ақпаратты тиісті ашудың негізділігін бағалаймыз;
- басшылықтың қызмет үздіксіздігі туралы жорамалды қолдануының заңдылығы туралы тұжырым жасаймыз, ал алынған аудиторлық дәлелдердің негізінде – нәтижесінде Қоғамның өз қызметін үздіксіз жалғастыруға қабілеттілігіне елеулі күмән туындауы мүмкін оқиғалармен немесе шарттармен байланысты елеулі белгісіздіктің бар екені туралы тұжырым жасаймыз. Егер біз елеулі белгісіздік бар деп тұжырым жасасақ, біз өзіміздің аудиторлық қорытындымызда жеке қаржы есептілігінде ақпараттың сәйкесінші ашылуына назар аударуға немесе, егер ақпаратты мұндай ашу лайықсыз болып табылса, өз пікірімізді өзгертуге тиіспіз. Біздің тұжырымдарымыз өзіміздің аудиторлық қорытындымыз жасалған күнге дейін алынған аудиторлық дәлелдерге негізделген. Алайда болашақ оқиғалар немесе шарттар Қоғамның өз қызметін үздіксіз жалғастыру қабілетін жоғалтуына әкеп соғуы мүмкін;
- қаржылық есептілікті тұтастай ұсынуды, ақпаратты ашуды қоса алғанда, оның құрылымы мен мазмұнын, сондай-ақ қаржылық есептілік оның негізінде жатқан операциялар мен оқиғаларды олардың дұрыс ұсынылуы қамтамасыз етілетіндей етіп білдіре ме дегенге бағалау жүргіземіз.

Біз корпоративтік басқаруға жауап беретін тұлғалармен ақпараттық өзара іс-қимылды олардың назарына, оның ішінде аудиттің жоспарланған көлемі мен мерзімдері және аудитордың назарын аударған маңызды мәселелер туралы, оның ішінде аудит процесінде біз анықтайтын ішкі бақылау жүйесінің елеулі кемшіліктері туралы ақпаратты жеткізе отырып жүзеге асырамыз.

Сәуле Бадамбаева
«Russell Bedford A+ Partners» ХАҚ ЖШС
Аудит жөніндегі серіктесі

Аудитордың біліктілік куәлігінің № МФ-0000720,
10.01.2019 ж.

Шолпанай Құдайбергенова
«Russell Bedford A+ Partners» ХАҚ ЖШС Бас
директоры

Аудиторлық қызметпен айналысуға арналған
№18013076 мемлекеттік лицензиясын Қазақстан
Республикасы Қаржы министрлігінің Ішкі мемлекеттік
аудит комитеті 2018 жылғы «03» шілдеде

050000, Алматы қаласы, Қазақстан Республикасы
Әбіш Кекілбайұлы көшесі, 34

2025 жылғы 30 сәуір

«Ақтөбе» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша қаржылық жағдай туралы есеп

мың теңге	Еск.	2024 жылғы 31 желтоқсан	2023 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)	2023 жылғы 1 қаңтар (қайта есептелген)
АКТИВТЕР				
Ұзақ мерзімді активтер				
Негізгі құралдар	6	592,437	543,620	508,178
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	7	3,173,799	3,814,436	2,582,707
Инвестициялар		113,340	146,043	508,477
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	8	—	—	—
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	9	696,390	805,355	12,557
Ұзақ мерзімді активтер жиыны		4,575,966	5,309,454	3,611,919
Қысқа мерзімді активтер				
Қорлар	10	243,931	2,778	11,070
Саудалық және өзге де дебиторлық берешек	9	72,886	63,893	85,659
Қысқа мерзімді қаржы активтері	8	2,325,250	6,914,399	2,660,072
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем		74,155	44,947	31,291
Берілген аванстар және өзге де ағымдағы активтер	11	1,440,637	9,280	5,522
Банк депозиттері	12	4,213,444	—	44,734
Ақша қаражаты және олардың баламалары	13	7,191,821	13,832,369	7,502,332
Қысқа мерзімді активтер жиыны		15,562,124	20,867,666	10,340,680
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ		20,138,090	26,177,120	13,952,599
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Капитал				
Акционерлік капитал	14	10,063,203	10,018,785	8,514,293
Жинақталған залалдар		(5,747,730)	(5,785,641)	(5,742,154)
Капитал жиыны		4,315,473	4,233,144	2,772,139
Ұзақ мерзімді міндеттемелер				
Алынған ұзақ мерзімді аванстар	15	12,401,550	17,637,512	6,128,070
Алынған ұзақ мерзімді қарыздар	16	260,000	994,000	4,539,500
Ұзақ мерзімді міндеттемелер жиыны		12,661,550	18,631,512	10,667,570
Қысқа мерзімді міндеттемелер				
Алынған қысқа мерзімді қарыздар	16	2,681,000	2,947,000	—
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	17	133,545	50,286	499,857
Салықтар мен төлемдер		59,978	28,634	13,033
Корпоративтік қарыз бойынша табыс салығы		286,544	286,544	—
Қысқа мерзімді міндеттемелер жиыны		3,161,067	3,312,464	512,890
Міндеттемелер жиыны		15,822,617	21,943,976	11,180,460
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ		20,138,090	26,177,120	13,952,599

Осы қаржылық есептілікті Қоғам басшылығы мақұлдады және оның атынан қол қойды:

Б.Г. Аманбеков

Басқарма Төрағасының орынбасары

Л.В. Кравцова

Бас бухгалтер

(Handwritten signature of L.V. Kravtsova)

2025 жылғы 30 сәуір

Түсіндірме ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды

«Ақтөбе» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ

2024 жылғы 31 желтоқсан аяқталған жыл үшін пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есеп

мың теңге	Еск.	2024 жыл	2023 жыл (қайта есептелген)
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	18	1,840,972	277,253
Өткізудің өзіндік құны	19	(1,537,423)	(79,421)
Жалпы кіріс		303,549	197,832
Әкімшілік шығыстар	20	(1,078,559)	(1,120,051)
Қаржылық кірістер/(шығыстар), нетто	21	1,448,900	(51,860)
Басқа кірістер/(шығыстар), нетто	22	135,494	1,294,916
Құнсызданудан болған залалды қалпына келтіру/(залал)	23	(73,563)	(175,355)
Салық салынғанға дейінгі кіріс		735,821	145,482
Табыс салығы бойынша шығыстар	24	(171,934)	(352,926)
Таза кіріс/(залал)		563,887	(207,444)
Жыл ішіндегі өзге де жиынтық кіріс		—	—
Жалпы жиынтық кіріс/(залал)		563,887	(207,444)

Осы қаржылық есептілікті Қоғам басшылығы мақұлдады және оның атынан қол қойды:

Б.Г. Аманбеков

Басқарма Төрағасының орынбасары

2025 жылғы 30 сәуір

Л.В. Кравцова

Л.В. Кравцова

Бас бухгалтер

Түсіндірме ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды

«Ақтөбе» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп (тікелей әдіс)

мың теңге	2024 жыл	2023 жыл (қайта есептелген)
Операциялық қызмет		
Сатып алушылардан алынған ақша қаражаты	1,417,992	202,517
Өзге де түсімдер	10,994	752
Жеткізушілер мен мердігерлерге төленген ақша қаражаты	(1,299,417)	(275,995)
Жұмыскерлерге төленген ақша қаражаты	(507,830)	(481,008)
Төленген өзге де салықтар мен әлеуметтік төлемдер	(256,033)	(302,685)
Өзге де төлемдер	(31,735)	(207,485)
Операциялық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты	(666,029)	(1,063,904)
Инвестициялық қызмет		
Берілген қарыздарды қайтару	2,971,711	2,483,629
Негізгі құралдарды және инвестициялық жылжымайтын мүлікті сату	535,500	172,457
Алынған сыйақылар	1,134,818	453,548
Берілген қарыздар	(112,470)	(6,345,652)
Инвестициялар	—	(7,147)
«Ауыл Аманаты» және «ТКШ жаңғырту» бағдарламалары бойынша қаражатты (беру)/қайтару	(5,303,644)	11,411,991
Депозиттерді (орналастыру)/алу	(4,159,783)	—
Негізгі құралдарды, инвестициялық жылжымайтын мүлікті сатып алу	(40,651)	(176,385)
Инвестициялық қызметте (пайдаланылған)/алынған таза ақша қаражаты	(4,974,519)	7,992,441
Қаржылық қызмет		
Қарыздарды өтеу	(1,000,000)	(858,500)
Қарыз алу	—	260,000
Сыйақы төлеу	—	—
Қаржылық қызметте пайдаланылған таза ақша қаражаты	(1,000,000)	(598,500)
Ақша қаражатының таза ұлғаюы (азаяуы)	(6,640,548)	6,330,037
Күтілетін кредиттік залалдар резервіндегі өзгеріс	—	—
Ақша қаражатына айырбас бағамының өзгеру әсері	—	—
Кезең басындағы ақша қаражаты	13,832,369	7,502,332
Кезең соңындағы ақша қаражаты	7,191,821	13,832,369

Осы қаржылық есептілікті Қоғам басшылығы мақұлдады және оның атынан қол қойды:

Б.Г. Аманбеков

Басқарма Төрағасының орынбасары

Л.В. Кравцова

Бас бухгалтер

(Handwritten signature of L.V. Kravtsova)

2025 жылғы 30 сәуір

Түсіндірме ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды

«Ақтөбе» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін капиталдағы өзгерістер туралы есеп

мың теңге	Акционерлі к капитал	Жинақталға н залал	Капитал жиыны
2023 жылғы 1 қаңтардағы сальдо	8,514,293	(5,391,599)	3,122,694
Өткен кезеңдердің қателері	–	(350,555)	(350,555)
2023 жылғы 1 қаңтардағы сальдо (қайта есептелді)	8,514,293	(5,742,154)	2,772,139
Акциялар шығару	1,504,492	–	1,504,492
Жыл ішіндегі таза залал (қайта есептелді)	–	(207,444)	(207,444)
Өзге де операциялар	–	163,957	163,957
2023 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо (қайта есептелді)	10,018,785	(5,785,641)	4,233,144
Акциялар шығару	44,418	–	44,418
Жыл ішіндегі таза кіріс	–	563,887	563,887
Активтерді өтеусіз беру	–	(525,976)	(525,976)
2024 жылғы 31 желтоқсандағы сальдо	10,063,203	(5,747,730)	4,315,473

Осы қаржылық есептілікті Қоғам басшылығы мақұлдады және оның атынан қол қойды:

Б.Г. Аманбеков

Басқарма Төрағасының орынбасары

Л.В. Кравцова

Бас бухгалтер

2025 жылғы 30 сәуір

Түсіндірме ескертпелер осы қаржылық есептіліктің ажырамас бөлігін құрайды

1. ЖАЛПЫ АҚПАРАТ

«Ақтөбе» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ (бұдан әрі - "Қоғам") Ақтөбе облысының Әділет департаменті тіркеді, мемлекеттік тіркеу туралы 2010 жылғы 12 қарашадағы № 16826-1904-АҚ куәлігі, 2018 жылғы 5 қыркүйектегі заңды тұлғаны мемлекеттік қайта тіркеу туралы анықтама. БСН 101140008468.

Қоғам қосылған құн салығы бойынша тіркеу есебіне қою туралы 01.01.2011 жылғы сериясы 06001 № 1114100 куәліктің негізінде қосылған құн салығын (ҚҚС) төлеуші болып табылады.

Қоғамның нақты және заңды мекенжайы: 030000, Қазақстан Республикасы, Ақтөбе облысы, Ақтөбе қаласы, Астана ауданы, Маресьев көшесі, 103А ғимараты.

2024 жылғы 31 желтоқсанда және қаржылық есептілік шығарылған күні Қоғамның жалғыз акционері «Ақтөбе облысының қаржы басқармасы» ММ (бұдан әрі - «Бас компания») болып табылады. Қоғамның соңғы бақылаушы тарабы Ақтөбе облысының әкімдігі болып табылады.

Қоғам өз қызметін Қазақстан Республикасында жүзеге асырады. Қоғамның активтері мен міндеттемелері Қазақстан Республикасының аумағында болады.

Қоғам қызметінің негізгі түрі коммерциялық қызмет және басқару мәселелері бойынша консультация беру, экономикалық қызметті реттеу және тиімді жүргізуге жәрдемдесу, коммерциялық және кәсіпкерлік қоғамдық ұйымдардың қызметі, медициналық жабдықтар мен техниканың қаржылық лизингінен басқа, қаржы лизингі болып табылады.

Қоғамның органдары:

Жоғары орган – Жалғыз акционер;

Басқару органы – Директорлар кеңесі;

Атқарушы орган – Басқарма болып табылады.

Басқару органдарының құзыреті Қазақстан Республикасының қолданыстағы заңнамасымен және Қоғамның Жарғысымен айқындалады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша Қоғамның филиалдары, өкілдіктері, сондай-ақ еншілес және тәуелді ұйымдары жоқ.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ

Сәйкестік туралы өтініш

Қоғамның осы қаржылық есептілігі Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес ("ХҚЕСК") бекіткен редакциядағы Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарына ("ХҚЕС") және Халықаралық қаржылық есептілік стандарттарын түсіндіру жөніндегі комитет (бұдан әрі - "ХҚЕТК") шығарған түсіндірулерге сәйкес дайындалды.

Ұсыну негізі

Бұл қаржылық есептілік қаржы құралдарын әділ құн бойынша бастапқы тануға түзетумен бастапқы құн бойынша есепке алу қағидатына сүйене отырып дайындалды.

Үздіксіз қызмет қағидаты

Қоғамның қаржылық есептілігі әдеттегі қызмет барысында активтерді іске асыруды және міндеттемелер мен шарттық міндеттемелерді реттеуді көздейтін үздіксіз қызмет қағидатына сәйкес дайындалды.

2. ҚАРЖЫЛЫҚ ЕСЕПТІЛІКТІ ДАЙЫНДАУ НЕГІЗІ (жалғасы)

Осылайша, Қоғам басшылығы қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға сәйкес Қоғамның қызметін жалғастыру қабілетіне елеулі әсер етуі мүмкін жағдайларды немесе оқиғаларды сәйкестендірмейді. Осы қаржылық есептілік, егер Қоғам қызметтің үздіксіздігі туралы жорамалға сәйкес қызметін жалғастыра алмаса, талап етілетін түзетулерді қамтымайды.

Есеп саясатын және деректерді ұсыну тәртібін өзгерту

Қаржылық есептілікті жасау кезінде қабылданған есеп саясаты 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін Қоғамның жылдық қаржылық есептілігін жасау кезінде қолданылған саясатқа сәйкес келеді. Қоғам шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген қандай да бір басқа стандарттарды, түсіндірулерді немесе түзетулерді мерзімінен бұрын қолданған жоқ.

Функционалдық валюта және есептілікті ұсыну валютасы

Қоғамның функционалдық валютасы қазақстандық теңге (бұдан әрі - «теңге») болып табылады, ол Қазақстан Республикасының ұлттық валютасы бола отырып, Қоғам жүргізетін операциялардың көпшілігінің және олармен байланысты, оның қызметіне әсер ететін мән-жайлардың экономикалық мәнін барынша жақсы көрсетеді. Қазақстандық теңге осы қаржылық есептіліктің деректерін ұсыну валютасы да болып табылады.

Қаржылық есептіліктің барлық деректері тұтас мың теңгеге дейінгі дәлдікпен дөңгелектелген.

3. ЖАҢА СТАНДАРТТАР, ТҮСІНДІРМЕЛЕР ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСТАҒЫ СТАНДАРТТАР МЕН ТҮСІНДІРМЕЛЕРГЕ ТҮЗЕТУЛЕР

Ағымдағы жылы күшіне енген ХҚЕС-тің жаңа және өзгертілген стандарттары:

ХҚЕС (IAS) 7 Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп және ХҚЕС (IFRS) 7 Қаржы құралдары: өнім берушілерді қаржыландыру туралы келісімдерге қатысты ақпаратты ашу түзетулері

Қоғам алғаш рет ХҚЕС (IAS) 7 Ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп және ХҚЕС (IFRS) 7 Қаржы құралдары: ағымдағы есепті кезеңде өнім берушілерді қаржыландыру туралы келісімдерге қатысты ақпаратты ашу түзетулерін алғаш рет қолданды.

Түзетулер ХҚЕС (IAS) 7-де ақпаратты ашу мақсатын енгізеді, оған сәйкес ұйым қаржылық есептілікті пайдаланушыларға осы келісімдердің ұйымның міндеттемелеріне және ақша қаражатының қозғалысына әсерін бағалауға мүмкіндік беретін өнім берушілерді қаржыландыру туралы өз келісімдері туралы ақпаратты ұсынуға тиіс.

Бұған қосымша, ХҚЕС (IFRS) 7 өнім берушілерді қаржыландыру туралы келісімдер өтімділікті шоғырландыру тәуекелі туралы ақпаратты ашуды талап ететін факторлар тізбесіне енгізілгені туралы ережемен толықтырылды.

Түзетулер Қоғам осы өзгерістерді алғаш рет қолданатын бірінші жылдық есепті кезеңде қолданылатын ерекше өтпелі ережелерді қамтиды. Осы өтпелі ережелерге сәйкес ұйым:

- түзетулерді қолданудың бірінші кезеңінің алдындағы есепті кезеңдер үшін салыстырмалы ақпаратты;
- ұйым осы түзетулерді алғаш рет қолданатын бірінші есепті кезеңнің басындағы ХҚЕС (IAS) 7:44Н (b) (ii) - (iii) тармақтарында көзделген ақпаратты ашуға міндетті емес.

3. ЖАҢА СТАНДАРТТАР, ТҮСІНДІРМЕЛЕР ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСТАҒЫ СТАНДАРТТАР МЕН ТҮСІНДІРМЕЛЕРГЕ ТҮЗЕТУЛЕР (жалғасы)

Ағымдағы жылы Қоғам 2024 жылғы 1 қаңтардан бастап қолдану үшін міндетті болып табылатын Халықаралық қаржылық есептілік стандарттары жөніндегі кеңес (ХҚЕСК) шығарған ХҚЕС стандарттарына бірқатар өзгерістерді қолданды. Осы өзгерістер ұсынылған ақпаратты ашуға немесе қаржылық есептілікте көрсетілген сомаға елеулі әсер еткен жоқ.

ХҚЕС (IAS) 1 түзетулер Міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу

Қоғам алғаш рет 2020 жылғы қаңтарда жарияланған ХҚЕС (IAS) 1-ге түзетулерді қолданды.

Түзетулер қаржылық жағдай туралы есепте қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде міндеттемелерді ұсынуға ғана қатысты және активтерді, міндеттемелерді, кірістерді немесе шығыстарды, сондай-ақ осы баптар бойынша ашылатын ақпаратты тану тәртібін қозғамайды.

Өзгерістер міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу ұйымның міндеттемелерді өтеу мерзімін кейінге қалдыруға өз құқығын жүзеге асыратындығына қатысты күтулерге емес, есепті кезеңнің аяғында бар құқықтарға негізделетінін нақтылайды. Сондай-ақ, егер ұйым есепті кезеңнің соңында ковенанттарды сақтаса, құқықтар қолданыстағы болып есептеледі және өтеу терминінің анықтамасы енгізіледі, ол деп контрагентке ақша қаражатын, үлестік құралдарды, өзге активтерді немесе қызметтерді беру түсініледі.

ХҚЕС (IAS) 1 түзетулері. Қаржылық есептілік - ковенанттармен ұзақ мерзімді міндеттемелер

Қоғам алғаш рет 2022 жылғы қарашада жарияланған ХҚЕС (IAS) 1-ге түзетулерді қолданды.

Түзетулер ұйым есепті кезеңге дейін немесе оның аяғында сақтауға міндетті ковенанттар ғана ұйымның міндеттемені өтеуді есепті күннен кейін кемінде он екі айға кейінге қалдыру құқығына әсер ететінін белгілейді (және тиісінше міндеттемелерді қысқа мерзімді немесе ұзақ мерзімді ретінде жіктеу кезінде ескерілуі тиіс). Бұл ковенанттар, тіпті егер ковенанттың нақты сақталуы есепті күннен кейін ғана бағаланса да (мысалы, егер ковенант есепті күнгі ұйымның қаржылық жағдайымен байланысты болса, бірақ оның сақталуы кейіннен ғана тексеріледі), ұйымның есепті кезеңнің соңына тиісті құқығының болуына әсер етеді.

ХҚЕСК сондай-ақ егер ұйым есепті кезеңнен кейін ғана ковенантты сақтауға міндетті болса, онда оның есепті күннен кейін 12 айдан астам мерзімге міндеттемені өтеуді кейінге қалдыру құқығы тәуекелге ұшырамайтынын түсіндірді. Алайда, егер ұйымның міндеттемелерді өтеуді кейінге қалдыру құқығы есепті кезеңнен кейінгі он екі ай ішінде ковенанттарды орындауға байланысты болса, ұйым есептілікті пайдаланушыларға міндеттемелерді мерзімінен бұрын өтеудің ықтимал тәуекелін түсінуге мүмкіндік беретін ақпаратты ашуға тиіс. Мұндай ақпарат: ковенанттардың сипаттамасын (олардың сипаты мен сақтау мерзімдерін); тиісті міндеттемелердің баланстық құнын; ковенанттарды орындаудың әлеуетті қиындықтарын көрсететін факторлар мен жағдайларды қамтуы тиіс.

ХҚЕС (IFRS) 16 Жалдау - кері жалдау арқылы сату мәмілелеріндегі жалдау бойынша міндеттемелер түзетулері

Қоғам ағымдағы есепті кезеңде алғаш рет 16 ХҚЕС (IFRS) түзетулерін қолданды.

ХҚЕС (IFRS) 16 түзетулері ХҚЕС (IFRS) 15 Клиенттермен шарттар бойынша түсімге сәйкес сатуды тану критерийлерін қанағаттандыратын кері жалдаумен сату мәмілелерінде жалдау бойынша міндеттемелерді кейіннен бағалауға қойылатын талаптарды енгізеді. Түзетулерге сәйкес жалға алушы-сатушы жалдау төлемдерін немесе қайта қаралған жалдау төлемдерін жалдау басталған күннен кейін активті пайдаланудың сақталған құқығына жататын пайданы немесе залалды тануды болдырмайтындай етіп айқындауы тиіс.

3. ЖАҢА СТАНДАРТТАР, ТҮСІНДІРМЕЛЕР ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСТАҒЫ СТАНДАРТТАР МЕН ТҮСІНДІРМЕЛЕРГЕ ТҮЗЕТУЛЕР (жалғасы)

Түзетулер жалға алушы-сатушы таныған, жалға алуды ішінара немесе толық тоқтатуға байланысты пайдаға немесе залалға әсер етпейді. Енгізілген талаптарсыз жалға алушы-сатушы өзінің иелігінде қалған пайдалану құқығы бойынша пайданы жалдау жөніндегі міндеттемелерді қайта есептеуден ғана (мысалы, жалдау шарттарының өзгеруі салдарынан) тани алар еді. Бұл индекске немесе мөлшерлемеге тәуелді емес ауыспалы жалдау төлемдерін қамтитын кері жалдау мәмілелері жағдайында әсіресе өзекті.

Түзетулер шеңберінде ХҚЕСК ХҚЕС (IFRS) 16-дағы суреттемелік мысалдардың бірін де өзгертті және өзгермелі жалдау төлемдерін қамтитын кері жалдаумен сату мәмілелеріндегі активтер мен міндеттемелерді кейіннен бағалауды көрсететін жаңа мысалды қосты. Мысалдар сондай-ақ ХҚЕС (IFRS) 15-ке сәйкес сату сияқты білікті кері жалдаумен сату нәтижесінде туындайтын міндеттеме жалдау бойынша міндеттеме болып табылатынын нақтылайды.

Түзетулерді қолдану ХҚЕС (IFRS) 16 бастапқы қолдану күнінен кейін жасалған кері жалдаумен сату мәмілелеріне ХҚЕС (IAS) 8-ге сәйкес ретроспективті жүзеге асырылады.

Шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген ХҚЕС-тің жаңа және қайта қаралған стандарттары

Осы қаржылық есептілікті бекіту күніне Қоғам шығарылған, бірақ әлі күшіне енбеген ХҚЕС-тің мынадай жаңа және қайта қаралған стандарттарын қолданған жоқ:

- ХҚЕС (IAS) 21 түзетулері Валютаның айырбасталымдылығын шектеу
- ХҚЕС (IFRS) 18 Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу
- ХҚЕС (IFRS) 19 Жария есептілігі жоқ еншілес компаниялар: ақпаратты ашу

Қоғам басшылығы көрсетілген стандарттарды қолдану келесі жағдайларды қоспағанда, алдағы есепті кезеңдерде Қоғамның қаржылық есептілігіне елеулі әсер етеді деп күтпейді.

ХҚЕС (IAS) 21 Валюта бағамдарының өзгеруінің әсері - Валюта айырбасталуын шектеу түзетулері

Түзетулер валютаның айырбасталатын болып табылатынын қалай бағалауды және айырбасталмайтын жағдайда айырбас бағамын қалай айқындауды нақтылайды.

Түзетулерге сәйкес, егер ұйым қалыпты әкімшілік кідірісті ескеруге мүмкіндік беретін мерзімде және нарық немесе айырбастау тетігі арқылы басқа валютаны ала алатын болса, валюта басқа валютаға айырбасталады деп есептеледі.

Ұйым нақты уақыт сәтінде және белгілі бір мақсат үшін валютаның айырбасталымдылығын бағалайды. Егер ұйым осы мақсат үшін бағалау күніне басқа валютаның елеусіз сомасынан артық ала алмаса, валюта айырбасталмайтын болып есептеледі.

Айырбасталымдылықты бағалау ұйымның айырбастау ниетіне немесе шешіміне емес, басқа валютаны алу қабілетіне негізделеді.

Егер валюта айырбасталымды болып табылмаса, ұйым бағалау күніндегі споттың тиісті бағамын бағалауға тиіс. Спот бағамын бағалаудың мақсаты ағымдағы экономикалық жағдайларда нарықтық қатысушылар арасында реттелген мәміле жасалуы мүмкін баға деңгейін көрсететін айырбас бағамын айқындау болып табылады.

3. ЖАҢА СТАНДАРТТАР, ТҮСІНДІРМЕЛЕР ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСТАҒЫ СТАНДАРТТАР МЕН ТҮСІНДІРМЕЛЕРГЕ ТҮЗЕТУЛЕР (жалғасы)

Түзетулер спот бағамын бағалаудың нақты әдісін белгілемейді, алайда ұйым бақыланатын айырбас бағамын түзетусіз немесе бағалаудың өзге әдісін пайдалана алады. Бақыланатын курстардың мысалы ретінде:

- айырбасталымдылығы бағаланатыннан өзге мақсат үшін спот бағамы;
- айырбасталымды қалпына келтіргеннен кейін ұйым басқа валютаны ала алған айырбастаудың бірінші бағамы пайдаланыла алады.

Бағалаудың басқа әдісін пайдаланған кезде ұйым кез келген бақыланатын айырбас бағамын (мысалы, нарықтардағы мәмілелер бағамдарын немесе орындалуы мүмкін құқықтар мен міндеттемелерді жасамайтын тетіктер арқылы) қолдана алады және егер бұл спот бағамын бағалау мақсатына қол жеткізу үшін қажет болса, осы бағамды түзете алады.

Егер ұйым спот бағамын валютаның айырбасталмауы жағдайында бағаласа, ол есептілікті пайдаланушыларға айырбасталымның болмауы ұйымның қаржылық нәтижелеріне, қаржылық жағдайына және ақша қаражатының қозғалысына қалай әсер ететінін немесе әсер етуі мүмкін екенін түсінуге мүмкіндік беретін ақпаратты ашуға тиіс.

Түзетулер жаңа талаптарды қолдану жөніндегі басшылыққа алынатын нұсқауларды, сондай-ақ олардың гипотетикалық жағдайларда қолданылуын көрсететін суреттемелік мысалдарды қамтитын ХҚЕС (IAS) 21-ге жаңа қосымшаны қамтиды.

Сондай-ақ ХҚЕСК айырбасталымдылықты бағалау бөлігінде ХҚЕС (IAS) 21 қайта қаралған нұсқасымен келісу үшін ХҚЕС (IFRS) 1-ге тиісті өзгерістер енгізді.

Түзетулер 2025 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық есептік кезеңдер үшін мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді. Түзетулерді ретроспективті қолдануға жол берілмейді; оның орнына ұйымдар арнайы өтпелі ережелерді ұстануға міндетті.

Қоғам басшылығы осы түзетулерді қолдану болашақта Қоғамның жеке қаржылық есептілігіне әсер етуі мүмкін деп күтеді.

ХҚЕС (IFRS) 18 Қаржылық есептілікте ақпаратты ұсыну және ашу

ХҚЕС (IFRS) 18 ХҚЕС (IAS) 1 ауыстырады, бұл ретте ХҚЕС (IAS) 1 талаптарының көп бөлігі өзгеріссіз сақталады. Жаңа стандарт оларды қосымша талаптармен толықтырады. Бұдан басқа, ХҚЕС (IAS) 1 кейбір тармақтары ХҚЕС (IAS) 8 және ХҚЕС (IFRS) 7-ге көшірілді. Сондай-ақ ХҚЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IAS) 33 Акцияға шаққандағы пайда болмашы өзгерістер енгізілді.

ХҚЕС (IFRS) 18 жаңа талаптарды енгізеді:

- пайда мен залал туралы есепте белгілі бір санаттар мен аралық қорытындыларды ұсыну;
- есептілікке ескертпелерде басқару есептілігі метрикасын (БЕМ) ашу;
- ақпаратты агрегаттау және дезагрегациялау қағидаттарын жақсарту.

Ұйым мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен 2027 жылғы 1 қаңтардан басталатын жылдық есептік кезеңдер үшін ХҚЕС (IFRS) 18 қолдануға тиіс. ХҚЕС (IAS) 7 және ХҚЕС (IAS) 33 түзетулер, сондай-ақ қайта қаралған ХҚЕС (IAS) 8 және ХҚЕС (IFRS) 7 ХҚЕС (IFRS) 18-бен қолданумен бір мезгілде күшіне енеді. ХҚЕС (IFRS) 18 көзделген өтпелі ережелерді қоспағанда, ретроспективті қолдануды талап етеді.

Қоғам басшылығы осы түзетулерді қолдану болашақта Қоғамның қаржылық есептілігіне әсер етуі мүмкін деп күтеді.

3. ЖАҢА СТАНДАРТТАР, ТҮСІНДІРМЕЛЕР ЖӘНЕ ҚОЛДАНЫСТАҒЫ СТАНДАРТТАР МЕН ТҮСІНДІРМЕЛЕРГЕ ТҮЗЕТУЛЕР (жалғасы)

ХҚЕС (IFRS) 19 Жария есептілігі жоқ еншілес компаниялар: ақпаратты ашу

ХҚЕС (IFRS) 19 білікті еншілес компанияларға ХҚЕС-ке сәйкес қаржылық есептілікті жасау кезінде ақпаратты ашуға қысқартылған талаптарды қолдануға мүмкіндік береді.

Еншілес компания, егер оның жария есептілігі болмаса немесе оның түпкілікті немесе аралық бас компаниясы ХҚЕС талаптарына сәйкес келетін және жария пайдалану үшін қолжетімді шоғырландырылған қаржылық есептілікті құрайтын болса, қысқартылған ашуға құқығы бар.

ХҚЕС (IFRS) 19 білікті еншілес компанияларға ХҚЕС-ке сәйкес қаржылық есептілікті жасау кезінде ақпаратты ашуға қысқартылған талаптарды қолдануға мүмкіндік береді.

Ұйым ХҚЕС (IFRS) 19, егер есепті кезеңнің соңында:

- ол еншілес компания (аралық бас компанияны қоса алғанда) болып табылса;
- оның жария есептілігі болмаса;
- оның түпкілікті немесе аралық бас компаниясы ХҚЕС-ке сәйкес келетін және көпшілікке пайдалану үшін қолжетімді шоғырландырылған есептілікті жасайтын болса, қолдана алады.

Еншілес компания, егер:

- оның борыштық немесе үлестік құралдары жария нарықта сатылады не ол жария нарықта (ұлттық немесе шетелдік қор биржасында, биржадан тыс нарықта, жергілікті және өңірлік нарықтарды қоса алғанда) сауда үшін осындай құралдарды шығару процесінде болса;

немесе

- ол өзінің негізгі қызмет түрлерінің бірі ретінде үшінші тараптардың кең тобының атынан сенімгерлік басқарудағы активтерді ұстайтын болса (мысалы, банктер, кредиттік одақтар, сақтандыру компаниялары, брокерлер/дилерлер, инвестициялық пай қорлары және инвестициялық банктер әдетте осы критерийге сәйкес келеді), жария есептілігі бар болып есептеледі.

ХҚЕС (IFRS) 19 қолдануға құқығы бар компаниялар оны шоғырландырылған, жеке немесе жеке қаржылық есептілікте пайдалана алады. Шоғырландырылған есептілікте ХҚЕС (IFRS) 19 қолданбайтын аралық бас компания оны жеке қаржылық есептілікте қолдана алады.

Жаңа стандарт 2027 жылғы 1 қаңтардан басталатын есептік кезеңдер үшін мерзімінен бұрын қолдану мүмкіндігімен күшіне енеді. Егер компания ХҚЕС (IFRS) 19-ды ХҚЕС (IFRS) 18-ге қарағанда ерте қолданса, ол ХҚЕС (IFRS) 19-ға қосымшада белгіленген ақпаратты ашуға қойылатын талаптардың түрлендірілген жинағын пайдалануға тиіс. Егер компания ХҚЕС (IAS) 21-ге түзетулерден бұрын ХҚЕС (IFRS) 19 қолданса, ол валютаның айырбасталмайтындығы туралы ақпаратты ашу бөлігінде ХҚЕС (IFRS) 19 талаптарын қолдануға міндетті емес.

Қоғам басшылығы қаржылық есептілікті жасау мақсатында ХҚЕС (IFRS) 19 қолдануды болжамайды.

Жоғарыда көрсетілген түзетулер Қоғамның қаржылық есептілігіне елеулі әсер еткен жоқ.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ

Активтер мен міндеттемелерді ағымдағы және ұзақ мерзімді ретінде жіктеу

Қаржылық жағдай туралы жеке есепте Қоғам активтер мен міндеттемелерді оларды ағымдағы (қысқа мерзімді) және ұзақ мерзімді жіктеу негізінде ұсынады. Актив, егер:

- оны әдеттегі операциялық цикл шеңберінде сату немесе тұтыну үшін іске асыру көзделеді немесе ол арналса;
- ол негізінен сауда мақсаттарына арналса;
- оны есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) ай ішінде іске асыру болжанып отырса;
- есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде 12 (он екі) ай ішінде оны айырбастауға немесе міндеттемелерді өтеу үшін пайдалануға шектеулер болған жағдайларды қоспағанда, ол ақша қаражатын немесе олардың баламаларын білдірсе, ағымдағы (қысқа мерзімді) болып табылады.

Барлық өзге активтер ұзақ мерзімді активтер ретінде жіктеледі. Міндеттеме, егер:

- оны әдеттегі операциялық цикл шеңберінде өтеу болжанып отырса;
- ол негізінен сауда мақсаттары үшін ұсталса;
- бірақ есепті кезең аяқталғаннан кейін 12 (он екі) ай ішінде өтелуге тиіс болса; немесе
- Қоғамның есепті кезең аяқталғаннан кейін кемінде 12 (он екі) ай ішінде міндеттемені өтеуді кейінге қалдыруға сөзсіз құқығы жоқ болса, ағымдағы (қысқа мерзімді) болып табылады.

Қоғам барлық өзге міндеттемелерді ұзақ мерзімді ретінде жіктейді. Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер ұзақ мерзімді активтер мен міндеттемелер ретінде жіктеледі.

Әділ құнды бағалау

Әділ құн активті сатқаны үшін алынатын немесе бағалау күніне нарыққа қатысушылар арасында әдеттегі тәртіппен жасалатын мәміле шеңберінде міндеттемені бергені үшін төленетін баға болып табылады. Әділ құнды бағалау активті сату немесе міндеттемені беру бойынша мәміле:

- не осы актив немесе міндеттеме үшін негізгі нарықта;
- не негізгі нарық болмаған жағдайда осы актив немесе міндеттеме үшін неғұрлым қолайлы нарықта орын алады деп болжайды.

Қоғамның негізгі немесе неғұрлым қолайлы нарыққа қол жеткізуі тиіс.

Активтің немесе міндеттеменің әділ құны активтің немесе міндеттеменің бағасын айқындау кезінде нарыққа қатысушылар пайдалануы мүмкін жорамалдарды пайдалана отырып бағаланады, бұл ретте нарыққа қатысушылар өздерінің ең жақсы мүдделері үшін әрекет етеді деп болжанады. Қаржылық емес активтің әділ құнын бағалау

- нарыққа қатысушының не активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдалану арқылы, не
- осы активті ең жақсы және неғұрлым тиімді түрде пайдаланатын нарықтың басқа қатысушысына сату нәтижесінде экономикалық пайданы генерациялау мүмкіндігін ескереді.

Қоғам қалыптасқан жағдайларда қолайлы болып табылатын және әділ құнды бағалау үшін жеткілікті деректерге қол жетімді, бұл ретте орынды бақыланатын бастапқы деректерді барынша пайдалана отырып және бақыланбайтын бастапқы деректерді барынша аз пайдалана отырып бағалаудың осындай әдістемелерін пайдаланады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Әділ құны қаржылық есептілікте бағаланатын немесе ашылатын барлық активтер мен міндеттемелер жалпы әділ құнды бағалау үшін елеулі болып табылатын ең төменгі деңгейдегі бастапқы деректер негізінде төменде сипатталған әділ құн көздерінің иерархиясы шеңберінде жіктеледі:

- 1-деңгей - ұқсас активтер немесе міндеттемелер бойынша белсенді нарықтағы бағалардың нарықтық бағамдалуы (қандай да бір түзетулерсіз);
- 2-деңгей - сатылықтың неғұрлым төмен деңгейіне жататын әділ құнды бағалау үшін елеулі бастапқы деректер нарықта тікелей немесе жанама байқалатын бағалау модельдері;
- 3-деңгей - сатылықтың неғұрлым төмен деңгейіне жататын әділ құнды бағалау үшін елеулі бастапқы деректер нарықта байқалмайтын бағалау модельдері.

Әділ құн туралы ақпаратты ашу мақсатында Қоғам активтер мен міндеттемелерді олардың сипаты, оларға тән сипаттамалар мен тәуекелдер, сондай-ақ жоғарыда көрсетілгендей әділ құн көздерінің иерархиясында қолданылатын деңгей негізінде жіктеді.

Негізгі құралдар

Тану және есепке алу

Негізгі құралдардың объектілері сатып алу құны бойынша жинақталған тозу мен құнсызданудан болған шығындар шегеріле отырып көрсетіледі.

Құн активті сатып алумен тікелей байланысты шығындарды қамтиды. Шаруашылық тәсілмен дайындалған немесе салынған активтердің құны материалдар мен тікелей жұмыс күшінің құнын, оларды болжамды пайдалану үшін активті жұмыс жағдайына келтірумен тікелей байланысты кез келген өзге де шығындарды, сондай-ақ заттарды бөлшектеу мен жою және олар орналасқан учаскені қалпына келтіру жөніндегі шығыстарды және қарыздар бойынша капиталдандырылған шығындарды қамтиды.

Егер негізгі құралдардың объектісі ұтымды пайдаланудың әртүрлі мерзімі бар жекелеген компоненттерден тұрса, олардың әрқайсысы негізгі құралдардың жеке объектісі (маңызды компонент) ретінде ескеріледі. Негізгі құралдар объектісінің шығуынан кірістің немесе шығынның кез келген сомасы оның шығуынан түскен түсімді оның баланстық құнымен салыстыру арқылы айқындалады және таза кіріс немесе залал құрамында «өзге кірістер» немесе «өзге шығыстар» жолы бойынша нетто-негізде танылады.

Кейінгі шығындар

Негізгі құралдар объектісінің бір бөлігін (елеулі құрамдас бөлігін) ауыстыруға байланысты шығындар, егер Қоғамның көрсетілген бөлікке байланысты болашақ экономикалық пайда алу ықтималдығы жоғары болып табылған және оның құнын сенімді айқындауға болатын жағдайда, осы объектінің теңгерімдік құнын ұлғайтады. Ауыстырылған бөліктің баланстық құны есептен шығарылады. Негізгі құралдардың объектілерін ағымдағы жөндеуге және оларға қызмет көрсетуге арналған шығыстар олар туындаған сәттегі кірістер мен шығыстарда танылады.

Тозу

Тозу активтің пайдалы қызметінің күтілетін мерзімі ішінде оның тарату құнына дейін тура әдіс бойынша есептеледі. Негізгі құралдардың күтілетін пайдалы қызмет мерзімдері:

	Пайдалы қызмет мерзімі, жыл
Ғимараттар мен құрылыстар	4-50
Машиналар мен жабдықтар	4-15
Компьютерлер және ұйымдастыру техникасы	3-5
Көлік құралдары	4-10
Өзге де негізгі құралдар	2-10

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Ұтымды пайдаланудың күтілетін мерзімдері және негізгі құралдардың тарату құны әрбір есепті күнгі жағдай бойынша талданады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік

Жалға алу кірістерін немесе капитал құнының өсімін алуға немесе екіншісіне арналған, бірақ әдеттегі қызмет барысында сатуға, өндірісте немесе тауарларды немесе қызметтерді жеткізуде пайдалануға не әкімшілік мақсаттарға арналмаған жылжымайтын мүлік. Инвестициялық жылжымайтын мүлік кез келген жинақталған амортизацияны және құнсызданудан кез келген жинақталған залалдарды шегергендегі нақты құны бойынша танылады. Сатып алынған инвестициялық жылжымайтын мүліктің нақты құны сатып алуға арналған шығындарды және сатып алуға байланысты өзге де шығындарды қамтиды.

Өз күшімен тұрғызылған (салынған) жылжымайтын мүлік объектілерінің нақты құнына құрылыс аяқталған күнгі жылжымайтын мүлік құны қосылады. Ғимараттың ажырамас бөлігі болып табылатын жабдықтар мен жарақтандыру заттары инвестициялық жылжымайтын мүліктің бір бөлігі ретінде қарастырылады.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік негізгі құралдарға қолданылатын қағидаттарға сәйкес амортизацияланады.

Қаржылық емес активтердің құнсыздануы

Әрбір есепті күнге Қоғам ұзақ мерзімді активтердің ағымдағы құнының ықтимал құнсыздануын көрсететін кез келген белгілердің болуын бағалайды. Кез келген осындай белгі анықталған жағдайда активтердің өтелетін құнының ықтимал төмендеуі мәніне бағалау жүзеге асырылады (егер мұндай орын алса). Жеке алынған актив үшін өтелетін құнды бағалау мүмкін болмаған кезде Қоғам актив тиесілі ақша қаражатын генерациялайтын активтер тобының өтелетін құнын айқындайды.

Өтелетін соманы есептеу

Активтің өтелетін құны оны іске асыруға арналған шығыстарды шегергендегі оны пайдалану құндылығы мен активтің әділ құнының ең үлкен шамасы ретінде айқындалады. Активті пайдалану құндылығын бағалау кезінде күтілетін болашақ ақша ағындары ақшаның уақытша құнының ағымдағы нарықтық бағаларын және осы активке тән тәуекелдерді көрсететін салықтарды шегергенге дейін дисконттау мөлшерлемесін қолдана отырып, олардың ағымдағы құнына дейін дисконтталады.

Ақшалай түсімдерді дербес генерацияламайтын активтердің өтелетін құны осы активтер жататын ақшалай түсімдерді генерациялайтын бөлімшенің өтелетін құнының құрамында айқындалады.

Құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіру

Құнсызданудан бұрын танылған залал, егер өтелетін соманы айқындау үшін пайдаланылатын бағаларда өзгерістер болған жағдайда қалпына келтіруге жатады. Құнсызданудан болған залал, егер құнсызданудан болған залал танылмаса, активтің баланстық құны тозуды немесе амортизацияны шегере отырып айқындалатын баланстық құннан аспайтын дәрежеде ғана қалпына келтіріледі.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қауымдасқан компанияларға инвестициялар

Қауымдасқан ұйым - бұл қызметіне Қоғам едәуір ықпал ететін ұйым. Елеулі әсер - бұл инвестициялар объектісінің қаржылық және операциялық саясаты бойынша шешімдер қабылдауға қатысу өкілеттігі, бірақ бұл саясатты бақыламау немесе бірлесіп бақылау.

Қоғамның оның қауымдасқан ұйымына инвестициялары үлестік қатысу әдісі бойынша ескеріледі

Үлестік қатысу әдісіне сәйкес қауымдасқан ұйымға инвестициялар бастапқыда бастапқы құны бойынша танылады. Инвестицияның баланстық құны сатып алу күнінен кейін туындайтын қауымдасқан ұйымның немесе бірлескен кәсіпорынның таза активтеріндегі Қоғамның үлесіндегі өзгерістерді тану салдарынан кейіннен түзетіледі.

Қаржы құралдары - бастапқы тану және кейінгі бағалау

Бір ұйымда қаржы активінің және басқа ұйымда қаржы міндеттемесінің немесе үлестік құралдың туындауына әкеп соғатын кез келген шарт қаржы құралы болып табылады.

Қаржы активтері

Бастапқы тану және бағалау

Қаржы активтері бастапқы тану кезінде кейіннен амортизацияланған құны бойынша, өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша және пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатындар ретінде жіктеледі. Бастапқы тану кезінде қаржы активтерін жіктеу қаржы активі бойынша ақша ағындары шартында көзделген сипаттамаларға және осы активтерді басқару үшін Қоғам қолданатын бизнес-модельге байланысты болады. Қаржыландырудың елеулі компоненті жоқ немесе оған қатысты Қоғам практикалық сипаттағы оңайлатуды қолданған саудалық дебиторлық берешекті қоспағанда, Қоғам бастапқыда қаржы активтерін пайда немесе залал арқылы әділ емес құны бойынша бағаланатын қаржы активтері жағдайында мәміле бойынша шығындар сомасына ұлғайтылған әділ құны бойынша бағалайды. Қаржыландырудың елеулі компоненті жоқ немесе оған қатысты Қоғам практикалық сипаттағы оңайлатуды қолданған саудалық дебиторлық берешек ХҚЕС (IFRS) 15 сәйкес айқындалған мәміле бағасы бойынша бағаланады.

Қаржы активін амортизацияланған құн бойынша немесе өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша жіктеуге және бағалауға болатындай ету үшін осы активтің шарттық талаптары борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне «тек қана борыш пен пайыздардың негізгі сомасы есебіне төлемдер» болып табылатын ақша ағындарын алуға негізделуі қажет. Мұндай бағалау әрбір құрал деңгейінде жүзеге асырылады.

Қоғам қаржы активтерін басқару үшін пайдаланатын бизнес-модель Қоғамның ақша ағындарын генерациялау мақсатында өзінің қаржы активтерін басқару тәсілін сипаттайды. Бизнес-модель ақша ағындарының шартта көзделген ақша ағындарын алу, қаржы активтерін сату немесе екеуі де салдарынан болатынын анықтайды.

Активтерді заңнамада белгіленген мерзімде жеткізуді талап ететін қаржы активтерін сатып алу немесе сатудың барлық операциялары немесе белгілі бір нарықта қабылданған ережелерге сәйкес (стандартты шарттармен сауда) мәміле жасалған күні, яғни Қоғам өзіне активті сатып алу немесе сату міндеттемесін қабылдаған күні танылады.

Келесі бағалау

Кейіннен бағалау мақсаттары үшін қаржы активтері төрт санатқа жіктеледі:

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

- амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- жинақталған пайда мен залалдарды кейіннен қайта жіктей отырып, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар);
- ұйымның қалауы бойынша тануды тоқтату кезінде жинақталған пайда мен залалдарды кейіннен қайта сыныптамай өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктелген қаржы активтері (үлестік құралдар);
- пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері;

Қоғам, егер мынадай талаптардың екеуі де орындалса, қаржы активтерін амортизацияланған құны бойынша бағалайды:

- қаржы активі мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу үшін қаржы активтерін ұстау болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады;
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерде тек қана борыштың негізгі сомасының есебіне төлемдер және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді.

Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтері кейіннен тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып бағаланады және оларға құнсыздануға қатысты талаптар қолданылады. Пайда немесе залал активті тану, оны түрлендіру немесе құнсыздану тоқтатылған жағдайда пайданың немесе залалдың құрамында танылады. Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санатына Қоғам саудалық дебиторлық берешегін және берілген қарыздарды жатқызады.

Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері (борыштық құралдар)

Қоғам борыштық құралдарды әділ құн бойынша өзге де жиынтық кіріс арқылы бағалайды, егер мынадай талаптардың екеуі де орындалса:

- қаржы активі мақсаты шартта көзделген ақша ағындарын алу да, қаржы активтерін сату да болып табылатын бизнес-модель шеңберінде ұсталады;
- қаржы активінің шарттық талаптары көрсетілген күндерде тек қана борыштың негізгі сомасының есебіне төлемдер және борыштың негізгі сомасының өтелмеген бөлігіне пайыздар болып табылатын ақша ағындарын алуды негіздейді. Өзге де жиынтық кіріс, пайыздық кіріс, валюта бағамдарын қайта бағалау және құнсызданудан болатын залалдар немесе осындай шығындарды қалпына келтіру арқылы әділ құн бойынша бағаланатын борыштық құралдар жағдайында пайда немесе залал туралы есепте танылады және амортизацияланған құн бойынша бағаланатын қаржы активтері жағдайындағыдай есептеледі. Әділ құнның қалған өзгерістері өзге де жиынтық кірістің құрамында танылады. Тану тоқтатылған кезде өзге де жиынтық кіріс құрамында танылған әділ құн өзгерістерінің жинақталған сомасы пайда немесе залал құрамына қайта жіктеледі. Қоғамда өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын борыштық құралдар жоқ.

Қоғамның қалауы бойынша өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелген қаржы активтері (үлестік құралдар)

Бастапқы тану кезінде Қоғам кейіннен оны жою құқығынсыз өз қалауы бойынша инвестицияларды, егер олар ХҚЕС (IAS) 32 «Қаржы активтері: ұсыну» сәйкес меншікті капиталды айқындауға жауап берсе және саудаға арналмаған болса, өзге жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде үлестік құралдарға жіктей алады. Мұндай жіктеу туралы шешім әрбір құрал бойынша жеке қабылданады. Мұндай қаржылық активтер бойынша пайда мен залалдар ешқашан пайданың немесе залалдың құрамына қайта жіктелмейді.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерінің санаты саудаға арналған қаржы активтерін, бастапқы тану кезінде Қоғамның қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктелген қаржы активтерін немесе міндетті түрде әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтерін қамтиды. Егер қаржылық активтер таяу болашақта сату мақсатында сатып алынса, олар саудаға арналған ретінде жіктеледі.

Қоғамның қалауы бойынша хеджирлеудің тиімді құралдары ретінде айқындалған жағдайларды қоспағанда, оқшауланған кіріктірілген туынды құралдарды қоса алғанда, туынды құралдар да саудаға арналған құралдар ретінде жіктеледі. Ақша ағындары тек қана борыш пен пайыздардың негізгі сомасының есебіне төлемдер болып табылмайтын қаржы активтері пайдаланылатын бизнес-модельге қарамастан пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша жіктеледі және бағаланады. Жоғарыда сипатталғандай, амортизацияланған құны бойынша немесе өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде борыштық құралдарды жіктеуге арналған критерийлерге қарамастан, егер осындай жіктеу есептік сәйкессіздікті жоятын немесе едәуір азайтатын болса, Қоғам бастапқы тану кезінде өз қалауы бойынша борыштық құралдарды пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктей алады.

Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржы активтері қаржылық жағдай туралы жеке есепте әділ құн бойынша ескеріледі, ал олардың әділ құнының таза өзгерістері пайда немесе залал туралы жеке есепте танылады.

Тануды тоқтату

Қаржы активі (немесе - қолдануға болатын жерде - қаржы активінің бір бөлігі немесе ұқсас қаржы активтері тобының бір бөлігі), егер:

- активтен ақша ағындарын алу құқығының қолданылу мерзімі өткен болса;
- Қоғам активтен ақша ағындарын алуға өз құқықтарын берді не «транзиттік» келісім бойынша елеулі кідіріссіз және толық көлемде алынатын ақша ағындарын үшінші тарапқа төлеу жөнінде өзіне міндеттеме алса;
- Қоғам активтен түсетін барлық тәуекелдер мен пайдаларды берді, не (б) Қоғам активтен түсетін барлық тәуекелдер мен пайдаларды бермесе, бірақ өзінде сақтамаса, бірақ осы активке бақылауды тапсырса, танылуын тоқтатады (яғни Қоғамның қаржылық жағдайы туралы жеке есебінен алынып тасталады).

Егер Қоғам активтен ақша ағындарын алуға өз құқықтарын берсе не транзиттік келісім жасаса, ол меншік құқығымен байланысты тәуекелдер мен пайдаларды сақтағанын, егер солай болса, қандай көлемде сақтағанын бағалайды. Егер Қоғам активтен түскен барлық тәуекелдер мен пайданы бермесе, бірақ өзінде сақтамаса, сондай-ақ активке бақылауды бермесе, Қоғам берілген активті оған өзінің қатысуын жалғастыратын дәрежеде тануды жалғастырады, Бұл жағдайда Қоғам да тиісті міндеттемені таниды. Берілген актив пен тиісті міндеттеме Қоғам сақтаған құқықтар мен міндеттемелерді көрсететін негізде бағаланады.

Берілген актив бойынша кепілдік нысанын қабылдайтын жалғасатын қатысу мынадай шамалардың ең азы бойынша бағаланады: активтің бастапқы баланстық құны немесе Қоғамнан төленуі талап етілуі мүмкін өтеудің ең жоғары сомасы.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Құрал шарттарының елеулі түрленуіне байланысты тануды тоқтату

Егер шарттың талаптары шын мәнінде жаңа қарыз болатындай болып қайта қаралатын болса, ал айырма құнсызданудан болған залал танылғанға дейін тануды тоқтатудан пайда немесе залал ретінде танылатын болса, қоғам қаржы активін (берілген қарыздарды) тануды тоқтатады.

Бастапқы тану кезінде құрылған қарыз сатып алынған немесе құрылған кредиттік-құнсызданған қаржы активі (бұдан әрі «СҚКҚ») болып есептелетін жағдайларды қоспағанда, қарыздар күтілетін кредиттік залалдарды бағалау (бұдан әрі «ККЗ») мақсаттары үшін 1-кезеңге жатады.

Елеулі түрлендіруге байланысты қаржы активтерін тануды тоқтату қажеттігін бағалау кезінде Қоғам өзгелермен қатар мынадай факторларды қарастырады:

- кредит валютасының өзгеруі;
- үлестік құрамдас бөлікті қосу;
- контрагенттің өзгеруі;
- модификацияның құрал бұдан былай SPPI тестінің критерийлеріне жауап бермеуіне алып келетіні.

Қоғам қолда бар қаржылық міндеттеме сол кредитормен, бірақ талаптары айтарлықтай ерекшеленетін басқа кредитормен ауыстырылғанда немесе егер қолда бар міндеттеменің талаптары айтарлықтай түрлендірілсе, қаржылық міндеттемені тануды тоқтатады. Егер бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме (бұдан әрі - «ТПМ») бойынша дисконтталған алынған комиссиялық сыйақыны шегергендегі комиссиялық сыйақыны төлеуді қоса алғанда, жаңа шарттарға сәйкес ақша ағындарының келтірілген құны қалған ақша ағындарының дисконтталған келтірілген құнынан кемінде 10%-ға ерекшеленетін болса, қаржылық міндеттемелер үшін шарттар айтарлықтай ерекшеленеді деп есептеледі қаржылық міндеттемеге.

Егер түрлендіру ақша ағындарының едәуір өзгеруіне әкелмесе, түрлендіру тануды тоқтатуға әкелмейді. Бастапқы тиімді пайыздық мөлшерлеме бойынша дисконтталған ақша ағындарының өзгеруі негізінде Қоғам түрлендіруден түскен пайданы немесе залалды таниды (құнсызданудан болған залал танылғанға дейін қаржы активтері үшін).

Қаржы активтерінің құнсыздануы

Күтілетін кредиттік залалдар екі кезеңде танылады. Бастапқы танылған сәттен бастап кредиттік тәуекел айтарлықтай ұлғаймаған қаржы құралдары жағдайында келесі 12 ай ішінде болуы мүмкін дефолттар салдарынан туындауы мүмкін кредиттік залалдарға қатысты (12 айлық күтілетін кредиттік залалдар) шығындарға бағалау резерві құрылады. Бастапқы тану сәтінен бастап кредиттік тәуекел едәуір ұлғайған қаржы құралдары үшін дефолттың басталу мерзіміне қарамастан (бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдар) осы қаржы құралының қалған қолданылу мерзімі ішінде күтілетін кредиттік залалдарға қатысты шығындарға бағалау резерві құрылады.

Ақша қаражатына және олардың баламаларына қатысты Қоғам 12 айлық кезеңде күтілетін кредиттік залалдарды есептейді. 12 айлық күтілетін кредиттік залалдар - бұл есепті күннен кейін 12 ай ішінде болуы мүмкін қаржы құралы бойынша дефолттардың салдарынан туындайтын күтілетін кредиттік залалдарды білдіретін бүкіл мерзімдегі кредиттік залалдардың бір бөлігі. Алайда, бастапқы тану сәтінен бастап қаржы құралы бойынша кредиттік тәуекел едәуір ұлғайған жағдайда шығындарға арналған бағалау резерві бүкіл мерзім ішінде күтілетін кредиттік залалдарға тең сомада бағаланады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қоғам егер шарт бойынша төлемдер 30 күннен астам мерзімге кешіктірілсе, кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюы орын алды деп есептейді. Сондай-ақ, егер шарт бойынша төлемдер 90 күнге кешіктірілсе, қаржы активі бойынша дефолт болды деп есептеледі. Алайда, белгілі бір жағдайларда, егер ішкі немесе сыртқы ақпарат Қоғам ұстайтын кредиттік сапаны арттыру тетіктерін ескермей, Қоғамның шарт бойынша көзделген қалған төлемдердің барлық сомасын алуы екіталай екенін көрсетсе, Қоғам қаржы активі бойынша дефолт болды деген қорытындыға келуі мүмкін.

Күтілетін кредиттік залалдарды есептеу

Қоғам ТПМ немесе оның шамамен алғандағы мәнін пайдалана отырып дисконтталатын ақша қаражатының күтілетін толық алынбауын бағалау үшін ықтималдықты ескере отырып сараланған екі сценарий («базалық» және «қолайсыз» сценарий) негізінде ККЗ есептейді. Ақша қаражатын толық алмау - бұл шартқа сәйкес ұйымға тиесілі ақша ағындары мен ұйым алуды күтетін ақша ағындары арасындағы айырма.

ККЗ есептеу механикасы төменде сипатталған, ал негізгі элементтер мыналар болып табылады:

Дефолт ықтималдығы (PD)	Дефолт ықтималдығы (PD) берілген уақыт аралығында дефолт ықтималдығын есептік бағалауды білдіреді. Егер активті тану тоқтатылмаса және ол бұрынғысынша портфельдің бір бөлігі болып табылса, қаралып отырған кезең ішінде белгілі бір уақыт сәтінде ғана дефолт болуы мүмкін.
Дефолт тәуекеліне ұшырайтын шама (EAD)	Дефолт тәуекеліне ұшыраған шама (EAD) шартта немесе өзгеше түрде көзделген борыш пен пайыздардың негізгі сомасын төлеуді қоса алғанда, есепті күннен кейін осы шаманың күтілетін өзгерістерін ескере отырып, болашақта қандай да бір күнге дефолтқа ұшыраған шаманы есептік бағалауды білдіреді төлемдерді кешіктіру.
Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі (LGD)	Дефолт кезіндегі шығындар деңгейі (LGD) белгілі бір уақыт сәтінде дефолт туындаған жағдайда туындайтын шығындарды есептік бағалауды білдіреді. LGD шартта көзделген ақша ағындары мен кредитор алуды, оның ішінде қамтамасыз етуді іске асыру нәтижесінде күтетін ақша ағындары арасындағы айырма ретінде есептеледі. Бұл көрсеткіш әдетте EAD қатысты пайызбен көрсетіледі.

ККЗ-ны бағалау кезінде Қоғам екі сценарийді қарастырады: базалық және қолайсыз. Бірнеше сценарийді пайдаланудың мақсаты ККЗ-ға макроэкономикалық факторлар туралы жорамалдардың сызықтық емес әсерін модельдеу болып табылады. «Базалық» сценарий 75%, ал «қолайсыз» сценарий - 25% ықтималдыққа ие. Олардың әрқайсысы үшін өзінің PD, EAD және LGD көрсеткіштері белгіленеді. Бұл орынды болған кезде көптеген сценарийлерді бағалау дефолт болған кредиттерді өтеу күтілетін тәсілді, оның ішінде кредиттік сапаның жақсару ықтималдығын, сондай-ақ қамтамасыз ету құны мен активті сату нәтижесінде алынуы мүмкін соманы ескереді.

Күтілетін кредиттік залалдар есептелетін ең жоғары кезең - егер Қоғамның осы құралды ертерек қайтарып алуға заңды құқығы болмаса, бұл қаржы құралының шартта көзделген қолданылу мерзімі.

Құнсызданудан болған залалдар және оларды өтеу ескеріледі және олар туралы ақпарат қаржы активтерінің жалпы баланстық құнын түзету ретінде көрсетілетін пайдадан немесе түрлендіруден болған залалдардан бөлек ұсынылады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Болжамды ақпарат

Қоғам өзінің ККЗ анықтау модельдерінде бастапқы экономикалық деректер ретінде болжамды ақпараттың кең спектрін пайдаланады:

- ЖІӨ-нің өсуі;
- инфляция;
- мұнайдың бағасы.

ККЗ есептеу кезінде пайдаланылатын бастапқы деректер мен модельдер жеке қаржылық есептілікті ұсыну күніне нарықтың барлық сипаттамаларын әрдайым көрсете бермейді. Мұны көрсету үшін, егер мұндай айырмашылықтар елеулі болып табылса, кейде уақытша түзетулер ретінде сапалық түзетулер немесе салулар жүргізіледі.

Қаржылық міндеттемелер

Бастапқы тану және бағалау

Қаржылық міндеттемелер бастапқы тану кезінде тиісінше пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер, кредиттер мен қарыздар, кредиторлық берешек немесе Қоғамның қалауы бойынша тиімді хеджирлеу кезінде хеджирлеу құралдары ретінде жіктелген туынды құралдар ретінде жіктеледі. Барлық қаржылық міндеттемелер бастапқыда мәміле бойынша оларға тікелей қатысты шығындарды шегергенде (кредиторлық берешек жағдайында) әділ құн бойынша танылады. Қаржылық міндеттемелер Қоғам қарыздарды, саудалық және өзге де кредиторлық берешекті, қаржылық жалдау бойынша міндеттемелерді қамтиды.

Келесі бағалау

Қаржылық міндеттемелерді кейінгі бағалау оларды былайша жіктеуге байланысты: Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер «Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелер» санаты саудаға арналған қаржылық міндеттемелерді және бастапқы тану кезінде Қоғамның қалауы бойынша жіктелген пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын қаржылық міндеттемелерді қамтиды шығын. Қаржылық міндеттемелер, егер олар таяу болашақта кері сатып алу мақсатында жұмсалған болса, саудаға арналған ретінде жіктеледі.

Саудаға арналған міндеттемелер бойынша пайда немесе залал пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы жеке есепте танылады. Қоғамның қалауы бойынша бастапқы тану кезінде пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша бағаланатын ретінде жіктелген қаржылық міндеттемелер бастапқы тану күніне осы санатқа жатқызылады және тек ХҚЕС (IFRS) 9 критерийлері сақталған кезде ғана. Қоғамның өз қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын ретінде жіктелген қаржылық міндеттемелері жоқ.

Тануды тоқтату

Егер міндеттеме өтелсе, жойылса немесе оның қолданылу мерзімі аяқталса, қаржылық міндеттемені тану тоқтатылады. Егер қолда бар қаржылық міндеттеме елеулі ерекшеленетін талаптармен сол кредитордың алдындағы басқа міндеттемемен ауыстырылса немесе егер қолда бар міндеттеменің талаптары едәуір өзгерсе, мұндай ауыстыру немесе өзгерістер бастапқы міндеттемені тануды тоқтату және жаңа міндеттемені тануды бастау ретінде ескеріледі, ал олардың баланстық құнындағы айырма пайда немесе залал туралы жеке есепте немесе капиталдың өзге де құрамдауышында танылады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Қаржы құралдарын өзара есепке алу

Қаржылық активтер мен қаржылық міндеттемелер өзара есеп айырысуға жатады, ал нетто-сома қаржылық жағдай туралы жеке есепте қазіргі сәтте танылған сомаларды өзара есеп айырысуға заңды қорғалатын құқық болғанда және нетто-негізде есеп айырысу, активтерді сату және сонымен бір мезгілде міндеттемелерді өтеу ниеті болғанда табыс етіледі.

Қорлар

Қорлар өзіндік құнның немесе сатудың таза құнының ең аз мәні бойынша көрсетіледі. Сатудың таза құны өндірісті аяқтауға арналған шығыстар мен сату жөніндегі шығыстарды шегергендегі әдеттегі қызмет процесіндегі сатудың есепті бағасын білдіреді. Сатудың таза құны тауарды аяқтауға, маркетингке, сатуға және жеткізуге байланысты барлық болжамды шығындарды шегергендегі сатудың ықтимал құнын бағалауға негізделген.

Қорлардың өзіндік құны сатып алуға, қайта өңдеуге арналған барлық шығындарды және өзге де шығындарды, оның ішінде қорларды олардың ағымдағы жай-күйіне және олардың ағымдағы орналасқан жеріне дейін жеткізу мақсатында жүргізілген өтелмейтін салықтар мен баждарды қамтиды.

Қорларды қызметтің өзіндік құнына және кезең шығыстарына есептен шығару орташа өлшенген құн әдісі бойынша жүргізіледі.

Ақша қаражаты және олардың баламалары

Қаржылық жағдай туралы есептегі ақша қаражаты банктердегі ақша қаражатын және қысқа мерзімді банк салымдарын қамтиды.

Еңбекке ақы төлеу шығыстары және байланысты аударымдар

Еңбекақыға, зейнетақы аударымдарына, әлеуметтік сақтандыру қорына жарналарға, жыл сайынғы ақылы демалыстар мен аурухана және сыйлықақыларға жұмсалатын шығыстар Қоғам қызметкерлерінің тиісті жұмыстарды жүзеге асыруына қарай есептеледі. Қоғам өз қызметкерлерінің атынан Қазақстан Республикасының заң талаптарында көзделген зейнетақы және демалыс жәрдемақыларын төлейді. Қазақстан Республикасы заңнамасының талаптарына сәйкес Қоғам бірыңғай мемлекеттік жинақтаушы зейнетақы қорына аударымдар ретінде қызметкерлердің жалақысының 10% -ы мөлшерінде төлемдерді жүзеге асырады.

Қызметкерлер зейнеткерлікке шыққан кезде Қоғамның қаржылық міндеттемелері тоқтатылады және зейнеткерлікке шыққан қызметкерлерге одан кейінгі барлық төлемдерді бірыңғай мемлекеттік жинақтаушы зейнетақы қоры жүзеге асырады. «Міндетті әлеуметтік медициналық сақтандыру туралы» ҚР Заңына сәйкес Қоғам ай сайын МӘМС 3% және МӘМС жарналарын қызметкерлер кірісінің 2% аударды.

Жалдау

Шарт жасасу сәтінде Қоғам келісімнің жалдау болып табылатындығын не оның жалдау белгілері бар-болмайтындығын бағалайды, яғни Қоғам шарттың сәйкестендірілген активтің пайдаланылуын бақылау құқығын өтеуге белгілі бір уақыт кезеңі ішінде беретіндігін анықтайды.

Қоғам жалға алушы ретінде

Қоғам қысқа мерзімді жалдауға қатысты танудан босатуды өзінің қысқа мерзімді жалдау шарттарына қолданады. жалдау басталған күні жалдау мерзімі 12 айдан аспайтын және базалық активті сатып алуға опционды қамтымайтын шарттарға). Қоғам құны төмен деп есептелетін жалдау шарттарына құны төмен активтерді жалдауға қатысты танудан босатуды да қолданады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Құны төмен активтерді қысқа мерзімді жалдау және жалдау бойынша жалдау төлемдері жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен шығыстар ретінде танылады. Қоғам жалға беру басталған күнгі пайдалану құқығы нысанындағы активтерді таниды (яғни базалық актив пайдалану үшін қол жетімді болатын күн). Пайдалану құқығы нысанындағы активтер жалдау бойынша міндеттемелерді қайта бағалауға түзетумен жинақталған амортизация мен құнсызданудан жинақталған шығындар шегеріле отырып, бастапқы құны бойынша бағаланады. Пайдалану құқығы нысанындағы активтердің бастапқы құны жалға алу бойынша танылған міндеттемелердің шамасын, жалға алу басталған күні немесе жалға алу бойынша алынған ынталандыру төлемдерін шегергендегі осындай күнге дейін жүргізілген бастапқы тікелей шығындарды және жалдау төлемдерін қамтиды. Пайдалану құқығы нысанындағы активтер мынадай кезеңдердің неғұрлым қысқасы бойына желілік әдіспен амортизацияланады: жалдау мерзімі немесе активтерді ұтымды пайдаланудың болжамды мерзімі.

Қоғам жалға беруші ретінде

Активті иеленуге байланысты барлық тәуекелдер мен пайдалар Қоғамда қалатын жалдау операциялық жалдау ретінде жіктеледі. Пайда болатын жалдау кірісі жалдау мерзімі ішінде желілік әдіспен ескеріледі және өзінің операциялық сипатына байланысты пайда немесе залал есебінде және өзге де жиынтық кірісте түсімге қосылады. Операциялық жалдау шартын жасасу кезінде шеккен бастапқы тікелей шығындар жалға берілген активтің баланстық құнына енгізіледі және жалдау мерзімі ішінде жалдаудан түскен кіріс сияқты негізде танылады. Шартты жалдау ақысы ол алынған кезеңдегі түсімнің құрамында танылады.

Түсім ХҚЕС (IFRS) 15 «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» сәйкес түсімді танудың бес кезеңдік моделінің негізінде танылады:

- Сатып алушымен шартты сәйкестендіру;
- Орындау бойынша жекелеген міндеттемелерді сәйкестендіру;
- Мәміле бағасын айқындау;
- Жекелеген міндеттемелерге мәміле бағасын бөлу;
- Міндеттемелердің орындалуына қарай түсімді тану – ұсынылатын қызметтердің немесе берілетін активтердің сипатына байланысты не белгілі бір уақытта, не уақыт ішінде.

Түсім ҚҚС, жеңілдіктер мен қайтарымдарды шегере отырып, берілген тауарларға немесе көрсетілген қызметтерге айырбасқа алуға жататын сомда көрсетіледі. Ұйым активке бақылау жасағанда немесе қызметтер көрсету жөніндегі міндеттемелерді орындағанда кіріс танылады.

Егер шартта ауыспалы өтем қамтылса, оның сомасы түсімнің кейіннен азаюы болмау ықтималдығы жоғары болған кезде ғана мәміле бағасына енгізіледі.

Сатып алушылардан алдын ала төлемдер тиісті міндеттемелерді орындау сәтіне дейін міндеттемелер ретінде көрсетіледі.

Саудалық дебиторлық берешек

Қоғамның сатып алушыдан өтем алуға сөзсіз құқығы туындаған кезде дебиторлық берешек танылады. Бұл төлемді алу, төлеу мерзімінің басталуын қоспағанда, Қоғам тарапынан қандай да бір қосымша іс-әрекеттерге байланысты емес дегенді білдіреді. Мұндай активтер қаржы активтерінің құрамында көрсетіледі және ХҚЕС (IFRS) 9-ға сәйкес күтілетін кредиттік залалдар шегеріле отырып, бастапқы құны бойынша ескеріледі.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Шарт бойынша актив

Сатып алушымен жасалған шарт бойынша актив, егер Қоғам тауарларды немесе қызметтерді берсе, бірақ әлі ақы төлеуге сөзсіз құқығы болмаса (мысалы, қосымша шарттарды орындау талап етілсе) танылады.

Шарт бойынша міндеттемелер

Сатып алушымен шарт бойынша міндеттеме алдын ала төлем алынған немесе шартты орындау міндеттемесі болған жағдайда көрсетіледі, бұл ретте Қоғам әлі тауарларды бермеген немесе қызметтер көрсетпеген. Міндеттемелердің орындалуына қарай шарт бойынша міндеттеме сомасы есептен шығарылады және түсім ретінде танылады.

Шарттар бойынша активтер мен міндеттемелерді бағалау орындау және өтеу ықтималдығын ескере отырып, әрбір есепті күнге жүзеге асырылады.

Пайыздық кірісті тану

Амортизацияланған құны (бұдан әрі «АҚ») бойынша бағаланатын барлық қаржы құралдары және ұйымның қалауы бойынша пайда немесе залал арқылы әділ құны (бұдан әрі «ПЗӘҚ») бойынша бағаланатындар ретінде жіктелген қаржы құралдары бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептеледі. Өзге де жиынтық кіріс арқылы әділ құн (бұдан әрі «ӨЖКӨҚ») бойынша бағаланатын пайыздық қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс тиімді пайыздық мөлшерлеме әдісін пайдалана отырып есептеледі. Тиімді пайыздық мөлшерлеме (бұдан әрі «ТПМ») - қаржы құралының күтілетін қолданылу мерзімі ішінде немесе неғұрлым қысқа кезең болатын жерде қаржы активінің таза баланстық құнына дейін дәл есепті болашақ ақша түсімдерін дисконттайтын мөлшерлеме.

ТПМ (және, демек, активтің амортизацияланған құны) сатып алу кезінде алынған дисконтты немесе сыйлықақыны, ТПМ ажырамас бөлігі болып табылатын сыйақылар мен шығындарды ескере отырып есептеледі. Қоғам пайыздық кірісті кірістілік нормасын пайдалана отырып таниды, ол қарыздың күтілетін қолданылу мерзімі ішінде кірістіліктің тұрақты нормасын ең жақсы есептік бағалауды білдіреді. Демек, ол әртүрлі кезеңдерде қолданылатын әлеуетті әртүрлі пайыздық мөлшерлемелердің және құралдың өмірлік циклінің өзге де сипаттамаларының әсерін таниды. Егер қаржы активтері бойынша ақша ағындарына қатысты күтулер кредиттік тәуекелмен байланысты емес себептер бойынша қайта қаралатын болса, түзету қаржылық жағдай туралы есепте активтің баланстық құнының оң немесе теріс өзгеруі ретінде және пайыздық кірістің ұлғаюы немесе азаюы ретінде ескеріледі. Осы түзетудің шамасы кейіннен амортизацияланады және пайыздық кіріс ретінде пайданың немесе залалдың құрамында танылады. Қоғам кредиттік құнсызданған қаржы активтерінен басқа, қаржы активтерінің жалпы баланстық құнына ТПМ қолдана отырып, пайыздық кірісті есептейді.

Кредит құнсызданатын және тиісінше 3-кезеңге жататын қаржы активі жағдайында Қоғам осы қаржы активінің таза амортизацияланған құнына тиімді пайыздық мөлшерлемені қолдана отырып, пайыздық кірісті есептейді. Егер қаржы активі бойынша дефолт жойылса және ол енді кредиттік құнсызданған болып табылмаса, Қоғам жалпы құн негізінде пайыздық кірісті есептеуге қайтарылады. Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша міндетті түрде бағаланатын қаржы активтері бойынша пайыздық кіріс «Пайда немесе залал арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері бойынша таза пайда/(шығындар)» баптарының құрамында шарттық пайыздық мөлшерлемені пайдалана отырып танылады.

Табыс салығы бойынша шығыстар

Табыс салығы бойынша шығыстар ағымдағы кезеңнің табыс салығын және кейінге қалдырылған салықты қамтиды. Табыс салығы бойынша шығыстар оның капиталда танылатын операцияларға жататын бөлігін қоспағанда, кірістер мен шығыстарда көрсетіледі, мұндай жағдайда ол да капиталда танылады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Ағымдағы табыс салығы жыл ішіндегі салық салынатын табысқа қатысты төленуге жататын салық сомасын, сондай-ақ өткен жылдар ішіндегі табыс салығын төлеу жөніндегі міндеттеменің шамасына барлық түзетулерді білдіреді.

Кейінге қалдырылған салық қаржылық есептілік мақсаттары үшін активтер мен міндеттемелердің баланстық құны мен салық салу мақсаттары үшін пайдаланылатын сомалардың арасындағы уақытша айырмаларды айқындау арқылы баланстық әдісті пайдалана отырып айқындалады.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері бухгалтерлік теңгерім күніне күшіне енген немесе іс жүзінде күшіне енген салық салу мөлшерлемелерін (және салық заңнамасын) негізге ала отырып, активті іске асыру немесе міндеттемені өтеу кезеңіне қолданылатын күтілетін салық салу мөлшерлемелері бойынша бағаланады.

Кейінге қалдырылған салық активі болашақта осы активтің сомасына азайтылуы мүмкін салық салынатын кірісті алу ықтималдығы бар дәрежеде ғана танылады. Кейінге қалдырылған салық активтерінің сомасы тиісті салық жеңілдігінің іске асырылу ықтималдығы жоқ дәрежеде азаяды.

Кейінге қалдырылған салық активтері мен міндеттемелері, егер ағымдағы салық активтерін ағымдағы салық міндеттемелерінің есебіне есепке жатқызудың заңды бекітілген құқығы болса және егер кейінге қалдырылған салықтар сол бір салық салу объектісіне және сол бір салық органына жататын болса, есепке алынады.

Осы қаржылық есептілікте екінші тараптың операциялық және қаржылық шешімдеріне елеулі әсер етуді бақылау немесе жүзеге асыру мүмкіндігі бар тараптар байланысты болып есептеледі. Тараптар байланысты болып табыла ма деген мәселені шешу кезінде олардың тек заңдық нысаны ғана емес, тараптардың өзара қарым-қатынастарының мазмұны назарға алынады.

Шартты активтер мен міндеттемелер

Шартты активтер жеке қаржылық есептілікте танылмайды. Кірісті іске асыру іс жүзінде мүмкін болғанда, онда тиісті актив шартты болып табылмайды және оны тану орынды болып табылады.

Шартты міндеттемелер жеке қаржылық есептілікте танылмайды. Егер ресурстардың жылыстау мүмкіндігі шамалы болып табылмаса, олар ашылады.

Белгісіз салықтық позициялар

Басшылық әрбір есепті кезеңнің соңында Қоғамның белгіленбеген салықтық позицияларына қайта бағалау жүргізеді. Міндеттемелер басшылықтың бағалауы бойынша осы позицияларды салық органдары даулаған жағдайда қосымша салықтық есептеулерге әкелуі мүмкін пайда салығының позициялары бойынша көрсетіледі. Мұндай бағалау есепті кезеңнің соңында қолданыста болған немесе мәні бойынша күшіне енген салық заңнамасын түсіндіру және осындай мәселелер бойынша соттың кез келген белгілі қаулысы немесе өзге де шешімі негізінде орындалады. Пайдаға салынатын салықты қоспағанда, айыппұлдар, өсімпұлдар мен салықтар бойынша міндеттемелер басшылықтың есепті кезеңнің аяғындағы міндеттемелерді реттеу үшін қажетті шығыстарды ең жақсы бағалауы негізінде көрсетіледі.

Есепті күннен кейінгі оқиғалар

Есепті кезең аяқталғаннан кейін басталған, есепті күні болған шарттардың дәлелін ұсынатын оқиғалар (түзету оқиғалары) жеке қаржылық есептілікте көрсетіледі. Есепті кезең аяқталғаннан кейін туындаған және түзетуші оқиғалар болып табылмайтын оқиғалар, егер олар елеулі болып табылса, жеке қаржылық есептілікке ескертпелерде ашылады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Елеулі бухгалтерлік пайымдаулар, бағалаулар және жорамалдар

Қоғамның қаржылық есептілігін дайындау оның басшылығынан есептілікте ұсынылатын түсім, шығыстар, активтер мен міндеттемелер сомасына, сондай-ақ шартты міндеттемелер туралы ақпаратты ашуға әсер ететін есепті кезеңнің аяғында пайымдаулар енгізуді және бағалау мәндерін айқындауды талап етеді. Алайда, осы жорамалдар мен бағалау мәндеріне қатысты белгісіздік болашақта осындай жорамалдар мен бағалаулар қабылданатын активтің немесе міндеттемелердің баланстық құнына елеулі түзетулерді талап етуі мүмкін нәтижелерге әкелуі мүмкін.

Келесі қаржы жылының ішінде активтер мен міндеттемелердің баланстық құнын елеулі түзетулерге себеп болуы мүмкін есепті күнгі бағалауда болашақ туралы негізгі жорамалдар және өзге де негізгі белгісіздік көздері төменде қарастырылады. Қоғамның жорамалдары мен бағалау мәндері қаржылық есептілікті дайындау кезінде оның қолында болған бастапқы деректерге негізделген.

Алайда, ағымдағы жағдайлар мен болашаққа қатысты жорамалдар нарықтық өзгерістерге немесе Қоғамның бақылауындағы емес жағдайларға байланысты өзгеруі мүмкін. Мұндай өзгерістер олардың болуына қарай жорамалдарда көрсетіледі.

Қаржы активтері бойынша құнсызданудан болған залалдар

Қаржы активтерінің барлық санаттары бойынша құнсызданудан болатын залалдарды бағалау пайымдауды қолдануды талап етеді, атап айтқанда, құнсызданудан болатын залалдарды айқындау және кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау кезінде болашақ ақша ағындарының пайда болу шамасы мен мерзімдерін және қамтамасыз ету құнын бағалау қажет. Мұндай есептік бағалау өзгерістер құнсыздануға арналған резервтердің әртүрлі сомаларына әкелуі мүмкін бірқатар факторларға байланысты болады.

Қоғамның ККЗ есептеулері ауыспалы бастапқы деректерді таңдауға және олардың өзара тәуелділігіне қатысты бірқатар базалық жорамалдарды қамтитын күрделі үлгілердің нәтижесі болып табылады. Пайымдаулар мен есептік бағалар болып саналатын ККЗ есептеу модельдерінің элементтеріне мыналар жатады:

- Қоғам кредиттік тәуекелдің едәуір ұлғаюын бағалау үшін пайдаланатын өлшемшарттар, соның нәтижесінде қаржы активтері бойынша құнсыздануға арналған резерв бүкіл мерзім ішінде ККЗ-ға тең сомада бағалануға тиіс және сапалық бағалау;
- қаржы активтерін олар бойынша топтық негізде бағаланатын топтарға біріктіру;
- әртүрлі формулалар мен бастапқы деректерді таңдауды қоса алғанда, ККЗ есептеу модельдерін әзірлеу;
- макроэкономикалық сценарийлер мен экономикалық деректер арасындағы өзара байланыстарды, сондай-ақ PD, EAD және LGD көрсеткіштеріне әсерін айқындау;
- болжамды макроэкономикалық сценарийлерді таңдау және оларды ККЗ бағалау модельдері үшін экономикалық бастапқы деректерді алу ықтималдығын ескере отырып өлшеу.

Қоғамның саясаты нақты шығындарды ескере отырып, модельдерді ұдайы қайта қарауды және қажет болған жағдайда оларды түзетуді білдіреді.

Инвестициялық жылжымайтын мүліктің әділ құнын жіктеу және бағалау

Инвестициялық жылжымайтын мүлік Қоғам қызметінде пайдалану үшін де, операциялық қызметте сату үшін де қолданылмайтын, бірінші кезекте жалға беруден кіріс және капитал құнының өсімінен кіріс алу үшін ұсталатын жер учаскелерін, ғимараттар мен сауда павильондарын қамтиды.

Инвестициялық жылжымайтын мүлік бухгалтерлік есепте бастапқы құны бойынша жинақталған тозу мен құнсыздану бойынша жинақталған шығындар шегеріле отырып көрсетіледі. Әділ құн ұқсас сипаттамалары мен орналасқан жері бар жылжымайтын мүлікпен жақында жасалған мәмілелер негізінде айқындалады.

4. ЕСЕП САЯСАТЫНЫҢ НЕГІЗГІ ЕРЕЖЕЛЕРІ (жалғасы)

Негізгі құралдардың пайдалы қызмет мерзімі

Қоғам негізгі құралдардың пайдалы қызметінің қалған мерзімін ең болмағанда әрбір қаржы жылының соңында бағалайды және егер күту алдыңғы бағалаудан өзгеше болса, өзгерістер ХБЕС 8 «Есеп саясаты, есеп бағалаудағы өзгерістер және қателер» сәйкес есеп бағалауындағы өзгерістер ретінде ескеріледі. Бұл бағалаулар негізгі құралдардың баланстық құнының және пайда мен залалдар туралы есепте танылған тозудың және өзге де жиынтық кірістің сомасына елеулі әсер етуі мүмкін. Есепті күні басшылық негізгі құралдардың қалған қызмет ету мерзіміне баға берді және негізгі құралдардың қызмет ету мерзімін қайта қарау талап етілмейді деген қорытындыға келді.

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер мен міндеттемелер

Кейінге қалдырылған салық бойынша активтер салық салынатын уақытша айырмашылықтар мен мұндай шығыстардың коммерциялық сипаты негізделетін елеулі ықтималдық бар дәрежеде пайдаланылмаған барлық салық залалдары бойынша танылады. Болашақтағы салық салынатын пайданың ықтимал мерзімдері мен мөлшері, сондай-ақ салықтық жоспарлаудың болашақ стратегиялары негізінде қаржылық есептілікте тануға болатын кейінге қалдырылған салық бойынша активтердің сомасын анықтау үшін басшылықтың елеулі пайымдауы қажет.

Қоғам салықтардың қосымша сомаларының туындау мүмкіндігін бағалау негізінде салық міндеттемелерін таниды. Ұсталған салықтардың түпкілікті сомалары бастапқы танылған сомалардан ерекшеленетін жағдайларда, мұндай айырмалар осындай салық шығыстары жұмсалған кезеңдегі кейінге қалдырылған салық бойынша шығысқа әсер етеді.

Салық салу

Салықтық тәуекелдерді бағалау кезінде басшылық Қоғам даулай алмайтын не егер салық органдары тарапынан бағаланатын болса, табысты даулай алады деп есептемейтін салық ұстанымдарының белгілі салаларын ықтимал міндеттемелер ретінде қарастырады. Мұндай анықтамалар елеулі пайымдауларды көздейді және салық заңнамасы мен нормативтік актілердегі өзгерістер, салық түсімдерінен күтілетін нәтижелерді және салық органдарының салықтық тексеру нәтижелерін айқындау нәтижесінде өзгеруі мүмкін.

5. САЛЫСТЫРМАЛЫ АҚПАРАТТЫ ҚАЙТА ЕСЕПТЕУ

Өткен кезеңдердің қателері

Алдыңғы кезеңдердегі қателер – бұл қаржылық есептілікті дайындау және ұсыну барысында осы ақпарат негізді алынуы және қаралуы мүмкін болған жағдайда, қаржылық есептілікті бекіту күніне қолда бар ақпаратты пайдаланбау не дұрыс пайдаланбау салдарынан туындайтын қаржылық есептіліктегі олқылықтар немесе бұрмалаушылықтар.

Алдыңғы кезеңдердің қателері қате жіберілген алдыңғы кезең үшін салыстырмалы деректерді қайта есептеу арқылы ретроспективті түзетіледі.

Қоғам 2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша салыстырмалы деректерді қайта есептеу арқылы алдыңғы кезеңдердегі қателерді ретроспективті түзетуді жүргізді. Мынадай жағдайлар анықталды:

«Ауыл Аманаты» мемлекеттік бағдарламасы бойынша берілген қарыздардың қате жіктелуі

Алдыңғы кезеңдерде Қоғам берілген микрокредиттерді пайда немесе шығын арқылы әділ құны бойынша бағаланатын қаржы активтері ретінде таныды. Алайда, осы бағдарлама шеңберінде Қоғам өзіне кредиттік тәуекелді қабылдамай және тіркелген агенттік сыйақыны қоспағанда, қарыздарға қызмет көрсетуден экономикалық пайда алмастан агент ретінде әрекет етеді. Осыған байланысты мұндай активтер мен міндеттемелерді тану ХҚЕС 9 «Қаржы құралдары» критерийлеріне сәйкес келмейді. Тиісінше, артықтар қаражат бойынша берілген қарыздар мен міндеттемелер, сондай-ақ оларға байланысты кірістер мен шығыстар түзетілді.

5. САЛЫСТЫРМАЛЫ АҚПАРАТТЫ ҚАЙТА ЕСЕПТЕУ (жалғасы)

Түзетулер ХҚЕС 8 «Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер және қателерге» сәйкес 2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ретроспективті түрде көрсетілген.

«ТКШ жаңғырту» жобасы бойынша активтер мен міндеттемелерді қате тану

Алдыңғы кезеңдерде Қоғам активтер құрамында дебиторлық берешекті, ал міндеттемелер құрамында - мемлекеттік мекемелерден «ТКШ жаңғырту» бағдарламасы шеңберінде алынған қаражатты қате көрсетті. Бағдарламаның шарттарына сәйкес Қоғам оператордың функцияларын ғана орындайды және тиісті активтерге бақылауды жүзеге асырмайды, сондай-ақ олардан экономикалық пайда алмайды. Осыған байланысты көрсетілген сомалар түзетілді және 2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша активтер мен міндеттемелердің құрамынан шығарылды.

Берілген талап ету құқықтары бойынша кірістерді қате тану (2023 жыл)

2023 жылғы тамызда Талап ету құқықтарын беру туралы 16.08.2023 жылғы № 79-93 келісімнің негізінде Қоғамға тұрғындардың мемлекеттік мекемеден берешегі бойынша талап ету құқықтары берілді. Беру өтеусіз сипатта болды және уәкілетті мемлекеттік органның өкімі шеңберінде жүзеге асырылды. Берілген сәттен бастап Қоғам осы активтерге бақылау алды және тұрғындармен жасалған шарттар бойынша тарап болды.

Сонымен қатар, осы операция бойынша түсім төлемдердің түсуіне қарай кезең-кезеңімен таныла отырып, болашақ кезеңдер кірістерінің құрамында қате көрсетілді. Кейіннен қате анықталып, түзетілді: тиісті сомалар түзетілді және түсім 2023 жылы, активке бақылау алған сәтте, ХҚЕС 15 «Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім» талаптарына сәйкес толық көлемде танылды.

Қосымша, берілген талаптар бойынша төлемдер болашақта түсуге жататындықтан, актив ХҚЕС 9 «Қаржы құралдарында» көзделгендей, ақшаның уақытша құнын көрсететін дисконттау мөлшерлемесін қолдана отырып есептелген келтірілген құн бойынша танылды.

Күтілетін кредиттік залалдар (ККЗ) бойынша резервті қайта есептеу

Есеп саясатын және резервтерді есептеудің қолданылатын әдіснамасын талдау барысында Қоғам өткен кезеңдерде қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарды бағалау оңайлатылған жол берулер негізінде және кредиттік тәуекелді, мерзімі өткен мерзімді және ағымдағы шарттарды жеткілікті ескермей жүргізілгенін анықтады. Мұндай әдістеме кредиттік тәуекелді бағалаудың толықтығы мен объективтілігі бөлігінде ХҚЕС 9 «Қаржы құралдары» талаптарына сәйкес келмеді.

Осыған байланысты Қоғам дефолт ықтималдығын, дефолт кезіндегі шығындарды және дефолтқа дейінгі мерзімді ескеретін күтілетін кредиттік залалдарды бағалаудың өзектендірілген моделін әзірледі және енгізді. Осы модель негізінде бұрын танылған резервтерге түзетулер жүргізілді. Түзетулер ХҚЕС 8 «Есеп саясаты, бухгалтерлік бағалаудағы өзгерістер және қателер» талаптарына сәйкес 2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ретроспективті түрде көрсетілген.

Салыстырмалы деректер

Жыл ішінде қаржылық есептілікті ұсыну форматы өзгерген кезде салыстырмалы деректерге оларды ұсынудың жаңа форматына сәйкес келтіру үшін тиісті өзгерістер енгізіледі.

Қателерді ретроспективті түзету және тиісті баптарды қайта жіктеу нәтижесінде Қоғамның қаржылық есептілігінің мынадай көрсеткіштері қайта қаралды:

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

5. САЛЫСТЫРМАЛЫ АҚПАРАТТЫ ҚАЙТА ЕСЕПТЕУ (жалғасы)

2023 жылғы 31 желтоқсандағы қаржылық жағдай туралы есеп

мың теңге	Қайта есептеуге дейінгі сома	Өткен кезеңдердің қателері	Қайта жіктеу	Қайта есептеуден кейінгі сома
АКТИВТЕР				
Ұзақ мерзімді активтер				
Негізгі құралдар	543,620	—	—	543,620
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	4,210,521	(396,085)	—	3,814,436
Инвестициялар	—	—	146,043	146,043
Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша ескерілетін ұзақ мерзімді қаржы активтері	146,043	—	(146,043)	—
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері	8,650,834	(8,650,834)	—	—
Жалдау бойынша ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	56,342	—	(56,342)	—
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	3,387,134	(2,638,121)	56,342	805,355
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	47,042	(47,042)	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	89,182	(89,182)	—	—
Ұзақ мерзімді активтер жиыны	17,130,718	(11,821,264)	—	5,309,454
Қысқа мерзімді активтер				
Қорлар	2,778	—	—	2,778
Саудалық және өзге де дебиторлық берешек	7,840,089	(7,776,196)	—	63,893
Қысқа мерзімді қаржы активтері	1,454	6,912,945	—	6,914,399
Өзге қысқа мерзімді қаржы активтері	15,417	(15,417)	—	—
Өзге қысқа мерзімді активтер	229,372	(229,372)	—	—
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	44,947	—	—	44,947
Берілген аванстар және өзге де ағымдағы активтер	—	9,280	—	9,280
Банк депозиттері	—	—	—	—
Ақша қаражаты және олардың баламалары	13,832,369	—	—	13,832,369
Қысқа мерзімді активтер жиыны	21,966,426	(1,098,760)	—	20,867,666
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ	39,097,144	(12,920,024)	—	26,177,120
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Капитал				
Акционерлік капитал	10,018,785	—	—	10,018,785
Эмиссиялық кіріс	698,679	(698,679)	—	—
Өзге де жиынтық кірістің компоненттері	12,870	(12,870)	—	—
Жинақталған залалдар	(5,690,701)	(94,940)	—	(5,785,641)
Капитал жиыны	5,039,633	(806,489)	—	4,233,144
Ұзақ мерзімді міндеттемелер				
Алынған ұзақ мерзімді аванстар	—	17,637,512	—	17,637,512
Алынған ұзақ мерзімді қарыздар	—	994,000	—	994,000
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді міндеттемелер	3,034,267	(3,034,267)	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	30,944,323	(30,944,323)	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	—	—	—	—
Қысқа мерзімді активтер жиыны	33,978,590	(15,347,078)	—	18,631,512
Қысқа мерзімді міндеттемелер				
Алынған қысқа мерзімді қарыздар	—	2,947,000	—	2,947,000
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	42,319	7,967	—	50,286
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	4,649	(4,649)	—	—
Жұмыскерлерге сыйақылар	568	(568)	—	—
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	—	—	—	—
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	31,385	(31,385)	—	—
Салықтар мен төлемдер	—	28,634	—	28,634
Корпоративтік табыс салығы бойынша берешек	—	286,544	—	286,544
Қысқа мерзімді міндеттемелер жиыны	78,921	3,233,543	—	3,312,464
Міндеттемелер жиыны	34,057,511	(12,113,535)	—	21,943,976
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ	39,097,144	(12,920,024)	—	26,177,120

5 САЛЫСТЫРМАЛЫ АҚПАРАТТЫ ҚАЙТА ЕСЕПТЕУ (жалғасы)

2023 жылғы 1 қаңтардағы қаржылық жағдай туралы есеп

мың теңге	Қайта есептеуге дейінгі сума	Өткен кезеңдердің қателері	Қайта жариялау	Қайта есептеуден кейінгі сума
АКТИВТЕР				
Ұзақ мерзімді активтер				
Негізгі құралдар	508,178	—	—	508,178
Инвестициялық жылжымайтын мүлік	2,582,707	—	—	2,582,707
Инвестициялар	—	—	508,477	508,477
Пайда немесе залал арқылы әділ құн бойынша ескерілетін ұзақ мерзімді қаржы активтері	508,477	—	(508,477)	—
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді қаржы активтері	—	—	—	—
Жалдау бойынша ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	56,342	—	(56,342)	—
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	914,607	(958,392)	56,342	12,557
Өзге де ұзақ мерзімді қаржы активтері	—	—	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді активтер	145,093	(145,093)	—	—
Ұзақ мерзімді активтер жиыны	4,715,404	(1,103,485)	—	3,611,919
Қысқа мерзімді активтер				
Қорлар	11,070	—	—	11,070
Саудалық және өзге де дебиторлық берешек	3,535,248	(3,449,589)	—	85,659
Қысқа мерзімді қаржы активтері	—	2,660,072	—	2,660,072
Өзге қысқа мерзімді қаржы активтері	44,734	—	(44,734)	—
Өзге қысқа мерзімді активтер	29,554	(29,554)	—	—
Табыс салығы бойынша алдын ала төлем	31,291	—	—	31,291
Берілген аванстар және өзге де ағымдағы активтер	—	5,522	—	5,522
Банк депозиттері	—	—	44,734	44,734
Ақша қаражаты және олардың баламалары	7,502,332	—	—	7,502,332
Қысқа мерзімді активтер жиыны	11,154,229	(813,549)	—	10,340,680
АКТИВТЕР ЖИЫНЫ	15,869,633	(1,917,034)	—	13,952,599
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР				
Капитал				
Акционерлік капитал	8,514,293	—	—	8,514,293
Эмиссиялық кіріс	57,108	(57,108)	—	—
Өзге де жиынтық кірістің компоненттері	64,765	(64,765)	—	—
Жинақталған залалдар	(5,513,472)	(228,682)	—	(5,742,154)
Капитал жиыны	3,122,694	(350,555)	—	2,772,139
Ұзақ мерзімді міндеттемелер				
Алынған ұзақ мерзімді аванстар	—	6,128,070	—	6,128,070
Алынған ұзақ мерзімді қарыздар	—	4,539,500	—	4,539,500
Амортизацияланған құны бойынша бағаланатын ұзақ мерзімді міндеттемелер	—	—	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді міндеттемелер	9,772,617	(9,772,617)	—	—
Өзге де ұзақ мерзімді қаржылық міндеттемелер	2,461,431	(2,461,431)	—	—
Қысқа мерзімді активтер жиыны	12,234,048	(1,566,478)	—	10,667,570
Қысқа мерзімді міндеттемелер				
Алынған қысқа мерзімді қарыздар	—	—	—	—
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	398,497	—	101,361	499,857
Қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	1,607	—	(1,607)	—
Қызметкерлерге сыйақылар	17,663	—	(17,663)	—
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша қысқа мерзімді міндеттемелер	82,008	—	(82,008)	—
Өзге қысқа мерзімді міндеттемелер	13,116	—	(13,116)	—
Салықтар мен төлемдер	—	—	13,033	13,033
Корпоративтік табыс салығы бойынша берешек	—	—	—	—
Қысқа мерзімді міндеттемелер жиыны	512,891	—	—	512,890
Міндеттемелер жиыны	12,746,939	(1,566,478)	—	11,180,460
КАПИТАЛ МЕН МІНДЕТТЕМЕЛЕР ЖИЫНЫ	15,869,633	(1,917,033)	—	13,952,599

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

5 САЛЫСТЫРМАЛЫ АҚПАРАТТЫ ҚАЙТА ЕСЕПТЕУ (жалғасы)

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін пайда немесе залал және өзге де жиынтық кіріс туралы есеп

мың теңге	Қайта есептеуге дейінгі сума	Өткен кезеңдерді ң қателері	Қайта жариялау	Қайта есептеуде н кейінгі сума
Сатып алушылармен жасалған шарттар бойынша түсім	298,283	–	(21,030)	277,253
Іске асырудың өзіндік құны	(9,178)	–	(70,243)	(79,421)
Жалпы кіріс	289,105	–	(91,273)	197,832
	(1,295,104)			
Әкімшілік шығыстар	)	–	175,053	(1,120,051)
Қаржылық кірістер	566,042	–	(566,042)	–
Қаржылық шығыстар	(3,256)	–	3,256	–
Қаржылық кірістер/шығыстар, нетто	–	(614,646)	562,786	(51,860)
			(1,157,736)	
Өзге де кірістер	1,157,736	–	)	–
Өзге де шығыстар	(824,028)	–	824,028	–
Басқа кірістер/шығыстар, нетто	–	1,044,988	249,928	1,294,916
Құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіру /(залал)	–	(175,355)	–	(175,355)
Салық салынғанға дейінгі кіріс	(109,505)	254,987	–	145,482
Табыс салығы бойынша шығыстар	(66,382)	(286,544)	–	(352,926)
Таза кіріс/(залал)	(175,887)	(31,557)	–	(207,444)

2023 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін ақша қаражатының қозғалысы туралы есеп

Алдыңғы кезеңдердегі қателерді ретроспективті түзету нәтижесінде Қоғам есептіліктің салыстырмалылығы мен дұрыстығын қамтамасыз ету мақсатында ХҚЕС (IAS) 8 сәйкес салыстырмалы кезеңдегі ақша қаражатының қозғалысы туралы есепті қайта есептеді.

Қайта есептеу агенттік схемалар шеңберінде берілген қарыздар бойынша қате көрсетілген ақшалай түсімдер мен төлемдерді алып тастауды, операциялық және инвестициялық қызмет арасындағы жекелеген ағындарды жіктеуді түзетуді, сондай-ақ түсіммен және берешекті өтеумен байланысты операциялық түсімдердің жекелеген баптарын қайта қарауды қамтыды.

Қоғам тікелей әдісті қолданатындықтан, өзгерістер есепте ұсынылған нақты ақша ағындарын қозғады. Қайта есептелген көрсеткіштер 2023 жылғы 1 қаңтардағы жағдай бойынша ұсынылған және кезеңдегі ақша қаражатының қорытынды өзгеруіне әсер еткен жоқ.

«Ақтөбе» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ

2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

6. НЕПІЗГІ ҚҰРАЛДАР

мың теңге	Жер учаскелері	Ғимараттар мен құрылыстар	Машиналар мен жабдықтар	Компьютерлер және беріліс құрылғылары	Көлік құралдары	Негізгі құралдардың басқа түрлері	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтарға бастапқы құны	58,946	392,809	162,889	24,349	115,515	106,630	861,138
Түсімдер	-	-	-	2,783	-	-	2,783
Жарғылық капиталға жарна	45,162	59,459	1,037	-	-	3,345	109,003
Істен шығу	-	-	-	(6,868)	(2,170)	(710)	(9,748)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	104,108	452,268	163,926	20,264	113,345	109,265	963,176
Түсімдер	-	152,726	-	11,302	-	593	164,621
Жарғылық капиталға жарна	39,417	-	-	-	-	-	39,417
Істен шығу	(34,112)	(176,109)	(26)	-	(17,908)	(1,483)	(229,638)
2023 жылғы 31 желтоқсанға	109,413	428,885	163,900	31,566	95,437	108,375	937,576
Түсім	-	-	16,586	14,490	5,416	4,159	40,651
Жарғылық капиталға жарна	16,595	27,823	-	-	-	-	44,418
Істен шығу	-	-	-	-	-	(569)	(569)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	126,008	456,708	180,486	46,056	100,853	111,965	1,022,076
2022 жылғы 1 қаңтарға жинақталған тозу	-	(165,344)	(56,943)	(15,333)	(97,528)	(89,819)	(424,967)
Жыл ішінде есептелді	-	(16,674)	(12,617)	(1,672)	(4,237)	(4,245)	(39,445)
Істен шығу	-	-	-	6,868	1,722	710	9,300
2022 жылғы 31 желтоқсанға	-	(182,018)	(69,560)	(10,137)	(100,043)	(93,354)	(455,112)
Құнсызданудан болған залалды қалпына келтіру	-	-	-	1	-	113	114
Қалпына келтірілгеннен кейін 2023 жылғы 1 қаңтарға	-	(182,018)	(69,560)	(10,136)	(100,043)	(93,241)	(454,998)
Жыл ішінде есептелді	-	(18,747)	(12,675)	(3,564)	(3,506)	(4,127)	(42,619)
Істен шығу	-	87,911	2	-	15,842	174	103,929
2023 жылғы 31 желтоқсанға	-	(112,854)	(82,233)	(13,700)	(87,707)	(97,194)	(393,688)
Құнсызданудан болған залалды есептеу	-	-	(10)	(107)	-	(151)	(268)
2024 жылғы 1 қаңтарға есептегеннен кейін	-	(112,854)	(82,243)	(13,807)	(87,707)	(97,345)	(393,956)
Жыл ішінде есептелді	-	(30,595)	(13,787)	(5,629)	(3,007)	(3,220)	(56,238)
Істен шығу	-	-	-	-	-	558	558
2024 жылғы 31 желтоқсанға	-	(143,449)	(96,030)	(19,436)	(90,714)	(100,007)	(449,636)
Құнсызданудан болған залалды қалпына келтіру	-	-	-	24	-	19,973	19,997
Қалпына келтірілгеннен кейін 2024 жылғы 31 желтоқсанға	-	(143,449)	(96,030)	(19,412)	(90,714)	(80,034)	(429,639)
Төңгерімдік құн							
2022 жылғы 31 желтоқсанға	104,108	270,250	94,366	10,128	13,302	16,024	508,178
2023 жылғы 31 желтоқсанға	109,413	316,031	81,657	17,759	7,730	11,039	533,600
2024 жылғы 31 желтоқсанға	126,008	313,259	84,456	26,644	10,139	31,931	593,437

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

6. НЕГІЗГІ ҚҰРАЛДАР (жалғасы)

Сенімгерлік басқаруға берілген активтер

2024 жылы Қоғам белгілі бір мерзімге жасалған шарттар негізінде Қоғамға тиесілі ғимараттар мен құрылыстарды, жер учаскелерін, машиналар мен жабдықтарды және өзге де негізгі құралдарды үшінші тұлғаларға сенімгерлік басқаруға берді. Шарттардың талаптарына сәйкес салықтарды төлеуді қоса алғанда, көрсетілген активтерді иеленуге байланысты барлық елеулі тәуекелдер мен пайдалар, техникалық қызмет көрсету және сақтандыру жөніндегі міндеттер Қоғамда қалады. Басқарушының активті шартта айқындалған шеңберден тыс иеліктен шығаруға немесе пайдалануға құқығы жоқ.

Активке бақылауды берудің болмауына байланысты ғимарат Қоғамның негізгі құралдарының құрамында есепке алынуын жалғастырады және әдеттегі тәртіппен амортизацияланады.

2024 жылғы 31 желтоқсанда сенімгерлік басқаруға берілген активтердің баланстық құны 149,367 мың теңгені (2023 жылғы 31 желтоқсанда: нөл теңге) құрайды.

7. ИНВЕСТИЦИЯЛЫҚ ЖЫЛЖЫМАЙТЫН МҮЛІК

мың теңге	Жер учаскелері	Ғимараттар мен құрылыстар	Басқалары	Жиыны
2022 жылғы 1 қаңтарға				
бастапқы құны	2,549,893	-	-	2,549,893
Түсімдер	12,870	-	-	12,870
Жарғылық капиталға жарна	16,781	42,606	-	59,387
Істен шығу	(38,610)	-	-	(38,610)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	2,540,934	42,606	-	2,583,540
Түсімдер	1,352	10,412	-	11,764
Жарғылық капиталға жарна (қайта есептелді)	236,703	1,345,970	5,701	1,588,374
Істен шығу	(246,600)	(53,017)	-	(299,617)
2023 жылғы 31 желтоқсанға (қайта есептелді)	2,532,389	1,345,971	5,701	3,884,061
Істен шығу	(4,190)	(563,546)	(5,701)	(573,437)
2024 жылғы 31 желтоқсанға	2,528,199	782,425	-	3,310,624
2022 жылғы 1 қаңтарға				
жинақталған тозу	-	-	-	-
Бір жылға есептелді	-	(833)	-	(833)
2022 жылғы 31 желтоқсанға	-	(833)	-	(833)
Бір жылға есептелді (қайта есептелді)	-	(69,958)	(285)	(70,243)
Істен шығу	-	1,451	-	1,451
2023 жылғы 31 желтоқсанға (қайта есептелді)	-	(69,340)	(285)	(69,625)
Бір жылға есептелді	-	(105,055)	(71)	(105,126)
Істен шығу	-	37,570	356	37,926
2024 жылғы 31 желтоқсанға	-	(136,825)	-	(136,825)
Баланстық құны				
2022 жылғы 31 желтоқсанға	2,540,934	41,773	-	2,582,707
2023 жылғы 31 желтоқсанға	2,532,389	1,276,631	5,416	3,814,436
2024 жылғы 31 желтоқсанға	2,528,199	645,600	-	3,173,799

Қоғамның инвестициялық мүлкіне Ақтөбе облысында орналасқан, жалға алуға және сатуға арналған жылжымайтын мүлік кіреді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы инвестициялық мүлктің әділ құны шамамен оның баланстық құнына тең.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

8. ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ

мың теңге	31.12.2024	31.12.2023 (қайта есептелген)	01.01.2023 (қайта есептелген)
Ұзақ мерзімді бөлім			
Берілген өзге де қарыздар	508,543	508,543	508,543
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(508,543)	(508,543)	(508,543)
Ұзақ мерзімді қаржы активтерінің жиыны	-	-	-
Қысқа мерзімді бөлім			
«Айналым схемасы» жобасы шеңберінде берілген қарыздар	3,401,708	7,846,936	3,669,079
Шағымдар бойынша берешек	720,064	839,273	701,152
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(1,796,522)	(1,771,810)	(1,710,159)
Ағымдағы қаржы активтерінің жиыны	2,325,250	6,914,399	2,660,072

Берілген өзге де қарыздар

Өзге де берілген қарыздар 2009 - 2015 жылдары жылыжайлар салу, дала учаскелерін игеру және ауыл шаруашылығы саласындағы өзге де қызмет жөніндегі жобаларды іске асыру шеңберінде берілген соманы білдіреді. Осы қарыздар бойынша өтеудің ұзақ мерзімі өтуіне және қайтарудың болмауына байланысты Қоғам көрсетілген активтердің баланстық құнының 100% мөлшерінде күтілетін кредиттік залалдарға резерв есептеді.

«Айналым схемасы» жобасы шеңберінде берілген қарыздар

Әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларына (ӨМАТ) бағаны тұрақтандыру үшін Ақтөбе облысының әкімдігі «айналым схемасы» бойынша ӨМАТ өндірумен және сатумен айналысатын кәсіпкерлік субъектілеріне жеңілдікпен кредит беру жолымен бағаны ұстап тұру тетіктерін іске асыруға облыстық бюджеттен қаражат бөлді. Негізгі шарт өз өнімін тіркелген бағамен сату болып табылады.

Бағдарлама Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2019 жылғы 29 шілдедегі № 280 бұйрығымен бекітілген, Қазақстан Республикасы Әділет министрлігінде 2019 жылғы 30 шілдеде № 19123 болып тіркелген Әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларына бағаларды тұрақтандыру тетіктерін іске асырудың үлгілік қағидалары және 2019 жылғы 21 қазандағы № 440 қаулыға өзгерістер енгізу туралы Ақтөбе облысы әкімдігінің 2021 жылғы 30 қарашадағы № 391 қаулысына өзгерістер енгізу туралы қаулысының негізінде іске асырылады.

Қоғам 36 айға дейінгі мерзімге 0.1% пайыздық сыйақы мөлшерлемесімен қарыз береді. 2024 жылғы 31 желтоқсанда барлық қарыздар қысқа мерзімді болып табылады. Осы қаражат көпідік түрінде қамтамасыз етуді, сондай-ақ құны тәуелсіз бағалау компаниясы айқындайтын жылжымайтын мүлікті ала отырып берілді. 2024 жылғы 31 желтоқсанда берілген кредиттер бойынша қамтамасыз ету ретінде алынған мүліктің көпідіктері мен нарықтық құны 3,855,849 мың теңгені (2023 жылғы 31 желтоқсанда: 3,855,849 мың теңге) құрады.

Қаржы активтерінің қозғалысы былайша берілген:

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
1 қаңтарда	9,194,752	5,756,614
Негізгі борышты беру	112,470	6,345,652
Негізгі борышты өтеу	(2,971,711)	(2,483,629)
Өзара есепке алу	(1,727,184)	(426,035)
Айыппұлдар	2,627	-
Салықтар мен төлемдер	17,374	-
Есептелген пайыздар	1,987	-
Алынған пайыздар	-	-
31 желтоқсанға	4,630,315	9,194,752

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

8. ҚАРЖЫ АКТИВТЕРІ (жалғасы)

Қаржы активтері бойынша күтілетін кредиттік залалдарға резервтің қозғалысы былайша берілген:

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
1 қаңтарда	(2,280,353)	(2,218,702)
Есептелген	(24,712)	(489,758)
Қалпына келтірілді	-	428,107
31 желтоқсанға	(2,305,065)	(2,280,353)

9. ДЕБИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

мың теңге	31.12.2024	31.12.2023 (қайта есептелген)	01.01.2023 (қайта есептелген)
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	1,318,236	1,464,912	32,318
Шағымдар бойынша ұзақ мерзімді берешек	126,622	127,639	103,108
Өзге де ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	465,824	465,824	465,824
Дисконт	(504,518)	(562,200)	(19,761)
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(709,774)	(690,820)	(568,932)
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек жиыны	696,390	805,355	12,557
Сатып алушылар мен тапсырыс берушілердің қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	185,774	159,866	151,486
Байланысты тараптардың қысқа мерзімді дебиторлық берешегі	30,587	30,587	30,587
Күтілетін кредиттік залалдар резерві	(143,475)	(126,560)	(96,414)
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек жиыны	72,886	63,893	85,659

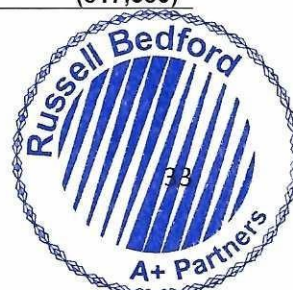
2023 жылғы тамызда, 2023 жылғы 16 тамыздағы № 79-93 талап ету құқықтарын басқаға беру туралы келісімнің негізінде, уәкілетті мемлекеттік органның өкіміне сәйкес мемлекеттік мекемеден қайтару мерзімі 1 жылдан 12 жылға дейінгі тұрғындардың берешегі бойынша талап ету құқықтары Қоғамға өтеусіз берілді. Беру нәтижесінде Қоғам тиісті дебиторлық берешекке бақылау алды және тұрғындармен жасалған шарттар бойынша тарап болды.

Көрсетілген ұзақ мерзімді дебиторлық берешек 20% мөлшерлеме бойынша дисконтталған күтілетін ақша ағындарының келтірілген құны ретінде есептелген әділ құн бойынша танылды. 552,494 мың теңге мөлшеріндегі дисконт 2023 жылы қаржылық шығыстардың құрамында танылды. 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық кірістер құрамында танылған дисконт амортизациясы 56,250 мың теңгені (2023 жыл үшін: 8,782 мың теңге) құрады.

Бұдан басқа, ұзақ мерзімді дебиторлық берешек құрамында контрагенттердің бөліп төлеумен сатылған жер учаскелері бойынша берешегі де көрсетілген. Осы берешек бойынша дисконт 2022 жылы қаржылық шығыстардың құрамында 20,886 мың теңге мөлшерінде танылды, сондай-ақ оның амортизациясы қаржылық кірістердің құрамында танылды, ол 2024 жылы 1,434 мың теңгені (2023 жылға: 1,273 мың теңгені) құрады.

Күтілетін кредиттік залалдар резервінің қозғалысы былайша берілген:

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
1 қаңтарда	(817,380)	(665,346)
Есептелген	(36,887)	(153,440)
Қалпына келтірілді	1,018	1,406
31 желтоқсанға	(853,249)	(817,380)

«Ақтөбе» әлеуметтік-кәсіпкерлік корпорациясы» АҚ

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

10. ҚОРЛАР

мың теңге	31.12.2024	31.12.2023	01.01.2023
Тұрақтандыру қоры	238,045	-	8,658
Шикізат және материалдар	6,879	3,771	3,405
Тауарларды есептен шығару жөніндегі резерв	(993)	(993)	(993)
	243,931	2,778	11,070

11. БЕРІЛГЕН АВАНСТАР ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ АҒЫМДАҒЫ АКТИВТЕР

мың теңге	31.12.2024	31.12.2023 (қайта есептелген)	01.01.2023 (қайта есептелген)
Берілген қысқа мерзімді аванстар	1,413,953	1,207	1,626
Ағымдағы салық активтері	23,214	5,974	3,602
Болашақ кезеңдердің шығыстары	3,747	2,244	294
Құнсыздануға арналған резерв	(277)	(145)	-
	1,440,637	9,280	5,522

12. БАНК ДЕПОЗИТТЕРІ

мың теңге	% мөлше рлеме	Валюта	Өтеу мерзімі	31.12.2024	31.12.2023	01.01.2023
Ақша қаражаты			2025 жылғы мамыр			
теңгедегі жинақ шоттары	15%	теңге		4,159,783	-	-
Алынатын сыйақылар				53,661	-	44,734
				4,213,444	-	44,734

13. АҚША ҚАРАЖАТЫ ЖӘНЕ ОЛАРДЫҢ БАЛАМАЛАРЫ

мың теңге	31.12.2024	31.12.2023	01.01.2023
Ағымдағы банк шоттарындағы ақша қаражаты	3,334	34,091	3,832,455
Жинақ шоттарындағы ақша қаражаты	7,188,469	13,798,278	3,669,877
Кассадағы ақша қаражаты	18	-	-
	7,191,821	13,832,369	7,502,332

Нысаналы мемлекеттік бағдарламалар есебінен қалыптастырылғандықтан, ақша қаражатын пайдалану шектеулі сипатқа ие. Қазіргі уақытта Қоғам мемлекеттік бағдарламалардан уақытша қол жетімді ақша қаражатын екінші деңгейдегі банктердегі жинақ шоттарына орналастыра отырып, пайыздық кіріс алады. Жинақ шоттарындағы ақша қаражаты ҚР екінші деңгейдегі банктерінде 15%-дан бастап сыйақы мөлшерлемесі бойынша 3 айға дейінгі мерзімге қысқа мерзімді салымдармен ұсынылған, алынған сыйақылар қаржы кірістерінің құрамында көрсетілген және 2024 жылы 1,389,621 мың теңгені (2023 жылы: 488,853 мың теңге) құрады.

14. КАПИТАЛ

2024 жылғы 31 желтоқсанда және 2023 жылғы 31 желтоқсанда Қоғамның жарияланған акционерлік капиталы 15,000,000 мың теңгені құрайды, орналастырылған және төленген капитал 10,063,203 мың теңгені құрайды. 1 акцияның номиналдық құны 1,000 теңгені құрайды.

Жалғыз акционер және түпкілікті бақылаушы тарап туралы ақпарат 1-ескертпеде келтірілген.

Активтерді өтеусіз беру

2023 жылдың қыркүйегінде Ақтөбе облысы әкімдігінің қаулысына сәйкес Қоғамға полигон, жер учаскесі, гараж және әкімшілік ғимарат берілді. 2024 жылдың 24 маусымында Ақтөбе облысы әкімдігінің жоғарыда аталған қаулының күшін жою туралы қаулысы шықты және Қоғам жоғарыда аталған активтерді «Ақтөбе облысы әкімдігі» ЖШС қаласының тұрғын үй-коммуналдық шаруашылық, жолаушылар көлігі және автомобиль жолдары бөлімі» ММ қайтарып берді.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

14. КАПИТАЛ (жалғасы)

Дивидендтер

Қазақстан Республикасының заңнамасына сәйкес Қоғамның бөлінетін резервтері ХҚЕС-ке сәйкес дайындалған оның қаржылық есептілігіне сәйкес Қоғамның бөлінбеген кірісінен не көшірілетін залалдар жағдайында кезең ішіндегі кірісінен аспауға тиіс. Егер бұл капиталдың тапшылығына немесе Қоғамның дәрменсіздігіне әкеп соқса, бөлу жүргізілмейді. Есепті кезең ішінде дивидендтер жарияланған жоқ (2023 жылы: дивидендтер жарияланған жоқ).

15. АЛЫНҒАН ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АВАНСТАР

Алынған ұзақ мерзімді аванстар мемлекеттік мекемелер мемлекеттік бағдарламалар мен жобаларды іске асыру үшін берген нысаналы қаражатпен ұсынылған. Көрсетілген қаражат есепті күнге игерілмеген және оларды беру шарттарына сәйкес қатаң түрде келесі кезеңдерде пайдалануға жатады.

«Айналым схемасы» бағдарламасы

Әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарлары бағасының өсуін тежеу мақсатында Ақтөбе облысының әкімдігі бағаны тұрақтандырудың екі тетігін іске асыруға облыстық бюджеттен қаражат бөлді:

- өңірлік тұрақтандыру қорын қалыптастыру,
- ӘМАТ өндірушілері мен өткізушілеріне айналым қарыздарын беруді көздейтін «Айналым схемасы» жобасы бойынша кәсіпкерлік субъектілеріне жеңілдікті кредит беру.

«Айналым схемасы» жобасы бойынша берілген қарыздар 8-ескертпеде берілген, алынған қарыздар 16-ескертпеде берілген.

«Тұрақтандыру қоры» бағдарламасы

Қоғам отандық өндірістің көкөніс өнімдерін сатып алу есебінен толығымен толықтырылатын өңірлік тұрақтандыру қорын қалыптастыру және пайдалану жөніндегі оператор функциясын атқарады. Тұрақтандыру қорынан тауарлар Ақтөбе қаласындағы «Табыс» коммуналдық базары арқылы, сондай-ақ облыс халқын қамтитын коммуналдық шағын базарлар желісі арқылы нарықтық бағадан төмен тіркелген бағамен сатылады.

«Ауыл Аманаты» микрокредит беру бағдарламасы

Қоғам ауыл халқына микрокредит берудің «Ауыл Аманаты» мемлекеттік бағдарламасын іске асыруға:

- Қазақстан Республикасы Ауыл шаруашылығы министрінің 2023 жылғы 20 желтоқсандағы № 443 бұйрығымен бекітілген Ауылдық елді мекендерде және шағын қалаларда микрокредит беру және лизинг қағидалары;
- Қазақстан Республикасы Үкіметінің 2022 жылғы 14 сәуірдегі № 218 қаулысымен бекітілген Халықтың табысын арттырудың 2029 жылға дейінгі кешенді жоспары негізінде қатысады.

Жасалған шарттардың шарттарына сәйкес, Қоғам кейіннен үшінші тұлғаларға жылдық 2.5% жеңілдікпен микрокредит беру үшін «Ақтөбе облысының ауыл шаруашылығы басқармасы» мемлекеттік мекемесінен мақсатты қаражат алды.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

15. АЛЫНҒАН ҰЗАҚ МЕРЗІМДІ АВАНСТАР (жалғасы)

Бұл ретте қоғам агент ретінде әрекет етеді, қаражатты өз қалауы бойынша иеленбейді және кредиттік тәуекел етпейді. Бағдарламаның шарттарына сәйкес Қоғам оларға қызмет көрсетудің бүкіл мерзімі ішінде берілген кредиттер сомасының жылдық 2.49% мөлшерінде агенттік сыйақы алады.

Қоғам берілген қаражатты бақыламайтындықтан және сыйақыдан басқа экономикалық пайда алмайтындықтан, берілген кредиттер активтер құрамында танылмайды, ал операциялардың өздері баланстан тыс көрсетіледі. Агенттік сыйақы тиісті міндеттемелердің орындалуына қарай түсімнің құрамында танылады.

16. АЛЫНҒАН ҚАРЫЗДАР

мың теңге	Пайыздық мөлшерлем е	Валюта	31.12.2024	31.12.2023 (қайта есептелген)	01.01.2023 (қайта есептелген)
Ақтөбе облысының Кәсіпкерлік басқармасы	0.1%	Теңге	2,941,000	3,941,000	4,539,500
			2,941,000	3,941,000	4,539,500
Қысқа мерзімді бөлім			2,681,000	2,947,000	-
Ұзақ мерзімді бөлім			260,000	994,000	4,539,500
			2,941,000	3,941,000	4,539,500

Қоғам әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларына бағаны тұрақтандыру жөніндегі өңірлік бағдарламаны (ӨМАТ) іске асыруға қатысады, ол «айналым схемасы» бойынша ӨМАТ өндіруді және өткізуді жүзеге асыратын кәсіпкерлік субъектілеріне жеңілдікпен кредит беру арқылы бағаның өсуін тежеуге бағытталған.

Осы бағдарлама шеңберінде Қоғамға «Ақтөбе облысының кәсіпкерлік басқармасы» мемлекеттік мекемесінен жылдық 0.1% жеңілдетілген мөлшерлеме бойынша нысаналы қарыздар берілді. Көрсетілген қаражатты бұдан әрі Қоғам кәсіпкерлік субъектілеріне осындай шарттармен береді. Алынған қарыздарды өтеу мерзімі - 2025-2026 жылдар.

Қоғам мемлекеттік бағдарламаның бекітілген шарттары шеңберінде жұмыс істейді және көрсетілген қаражатты пайдаланудан экономикалық пайда ала алмайды. Алынған қарыздар қаржылық міндеттемелер ретінде жіктеледі және дисконттаусыз номиналды құны бойынша есепке алынады, өйткені беру мөлшерлемесі тарту мөлшерлемесіне ұқсас.

Алынған қарыздардың қозғалысы былайша берілген:

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
Номиналды құны		
1 қаңтарда	3,941,000	4,539,500
Алынған қарыздар	-	260,000
Алынған қарыздарды қайтару	(1,000,000)	(858,500)
Есептелген пайыздар	392	291
Төленген пайыздар	(392)	(291)
31 желтоқсанға	2,941,000	3,941,000
Баланстық құны		
Қысқа мерзімді бөлім	2,681,000	2,947,000
Ұзақ мерзімді бөлім	260,000	994,000
31 желтоқсанға	2,941,000	3,941,000

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

17. САУДАЛЫҚ ЖӘНЕ ӨЗГЕ ДЕ КРЕДИТОРЛЫҚ БЕРЕШЕК

мың теңге	31.12.2024	31.12.2023	01.01.2023
Жеткізушілер мен мердігерлерге қысқа мерзімді берешек	83,007	32,619	40,439
Өзге де қаржылық міндеттемелер	6,641	2,750	82,008
	89,648	35,369	122,447
Қызметкерлерге сыйақылар бойынша қысқа мерзімді бағалау міндеттемелері	30,778	4,197	17,663
Қысқа мерзімді кепілдік міндеттемелер	3,594	452	1,607
Еңбекақы төлеу бойынша қысқа мерзімді берешек	65	568	-
Айыппұлдар мен тұрақсыздық айыбы бойынша берешек	-	-	306,351
Өзге қысқа мерзімді кредиторлық берешек	9,460	9,700	51,789
	133,545	50,286	499,857

18. САТЫП АЛУШЫЛАРМЕН ЖАСАЛҒАН ШАРТТАР БОЙЫНША ТҮСІМ

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
Индустриялық аймақ бойынша шығындарды өтеуден түскен кірістер	978,388	13,502
Тамақ өнімдерін сатудан түскен кірістер	357,133	7,180
Агенттік шарттар бойынша кірістер	335,613	200,216
Индустриялық аймақтың жұмыс істеуін қамтамасыз ету жөніндегі қызметтерден түскен кірістер	127,877	4
Жалға беруден түскен кірістер	41,912	56,351
Жерді жалға алу құқығын сатудан түскен кірістер	49	-
	1,840,97	277,253
	2	

Қызметтерді өткізу уақыт кезеңі ішінде жүзеге асырылады, өйткені сатып алушы бір мезгілде Қоғам оларды жеткізуіне қарай пайданы алады және тұтынады.

19. ӨТКІЗУДІҢ ӨЗІНДІК ҚҰНЫ

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
Электр энергиясы	556,849	-
Тауарлық газ	438,178	-
Тамақ өнімдерінің өзіндік құны	392,861	8,658
Тозу және амортизация	105,126	70,243
Негізгі құралдарды жөндеу және қызмет көрсету	40,212	-
ЖЖМ	4,197	358
Басқалары	-	162
	1,537,423	79,421

20. ӨКІМШІЛІК ШЫҒЫСТАР

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
Еңбекақы төлеу бойынша шығыстар	662,491	595,850
Әлеуметтік салық және әлеуметтік аударымдар	70,970	64,708
Салық және бюджетке төленетін төлемдер	63,008	62,118
МЖӨ шарттары бойынша қызметтерге арналған шығыстар	61,510	47,594
Тозу және амортизация	56,166	42,620
Күзет қызметтері	31,545	1,023
Іссапар шығыстары	27,861	23,234
Жалдау бойынша шығыстар	24,107	24,107
Негізгі құралдарды жөндеу және қызмет көрсету	19,234	10,759
Коммуналдық шығыстар	17,917	10,759
Демеушілік көмек	997	10,759
Басқалары	42,753	10,759
	1,078,559	1,120,061

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

21. ҚАРЖЫЛЫҚ КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР), НЕТТО

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
Қаржылық кірістер		
Депозиттер бойынша сыйақылар	1,389,621	488,853
Бөліп төлеу шарттары бойынша дисконттың амортизациясы	57,684	10,055
Берілген қарыздар бойынша сыйақылар	1,987	2,017
Қаржылық кірістер жиыны	1,449,292	500,925
Қаржылық шығыстар		
Алынған қарыздар бойынша сыйақылар бойынша шығыстар	(392)	(291)
Бөліп төлеу шарттары бойынша дисконт	—	(552,494)
Қаржылық шығыстар жиыны	(392)	(552,785)
Қаржылық кірістердің (шығыстардың) жиыны	1,448,900	(51,860)

22. ӨЗГЕ ДЕ КІРІСТЕР/(ШЫҒЫСТАР), НЕТТО

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
Өзге де кірістер		
Негізгі құралдардың және инвестициялық жылжымайтын мүліктің шығуынан кірістер	531,981	632,570
Шарттар бойынша тұрақсыздық айыбы	124,490	—
Өзге де кірістер	11,749	8,238
ТКШ жаңғырту бойынша талап ету құқығын беруден түскен кірістер	—	1,488,855
Үлесті сатудан түскен кірістер	—	21,030
Өзге кірістер жиынтығы	668,220	2,150,693
Өзге де шығыстар		
Негізгі құралдардың және инвестициялық жылжымайтын мүліктің шығуынан болған шығыстар	(530,178)	(483,231)
Өзге де шығыстар	(2,548)	(2,965)
Үлесті сату бойынша шығыстар	—	(369,581)
Өзге шығыстар жиыны	(532,726)	(855,777)
Жиыны	135,494	1,294,916

23. ҚҰНСЫЗДАНУДАН БОЛҒАН ЗАЛАЛДАРДЫ ҚАЛПЫНА КЕЛТІРУ/(ЗАЛАЛДАР)

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
Құнсызданудан болған залалдарды қалпына келтіру		
Негізгі құралдардың құнсыздануы бойынша резервті қалпына келтіру	19,997	—
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешектің құнсыздануы бойынша резервті қалпына келтіру	1,018	1,300
Қаржы активтерінің құнсыздануы бойынша резервті қалпына келтіру	—	441,769
	21,015	443,069
Құнсызданудан болған залалдар		
Қаржы активтерінің құнсыздануы бойынша резервті есептеу	(36,711)	(519,462)
Инвестициялардың құнсыздануы бойынша резервті есептеу	(32,703)	—
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешектің құнсыздануы бойынша резервті есептеу	(19,972)	(97,356)
Қысқа мерзімді дебиторлық берешектің құнсыздануы бойынша резервті есептеу	(4,915)	(1,193)
Берілген аванстардың құнсыздануы бойынша резервті есептеу	(277)	(145)
Негізгі құралдардың құнсыздануы бойынша резервті есептеу	—	(288)
	(94,578)	(698,424)
	(73,563)	(255,355)

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

24. ТАБЫС САЛЫҒЫ БОЙЫНША ШЫҒЫСТАР

Қоғамның 2024 және 2023 жылдардың 31 желтоқсанында аяқталған жылдар ішіндегі пайдаға салынатын салық бойынша шығыстары мынадай түрде берілген:

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
Ағымдағы табыс салығы бойынша шығыстар	171,934	352,926
Кейінге қалдырылған табыс салығы бойынша шығыстар	-	-
Табыс салығы бойынша шығыстар	171,934	352,926

Қазақстан Республикасында пайдаға салынатын салық жыл (кезең) ішіндегі есепті салық салынатын пайданың 20% мөлшерлемесі бойынша есептеледі. Кейінге қалдырылған салықтар актив өткізілетін немесе міндеттеме өтелетін кезеңге қолданылатын мөлшерлемелер бойынша есептеледі.

мың теңге	2024	2023 (қайта есептелген)
Салық салынғанға дейінгі кіріс	735,821	145,482
20% белгіленген мөлшерлеме бойынша салық	147,164	29,096
Танылмаған салық активтеріндегі өзгеріс	182,495	164,823
Бағамдық және өзге де тұрақты айырмашылықтардың салықтық әсері	(157,725)	159,007
Табыс салығы бойынша шығыстар	171,934	352,926
Тиімді салық мөлшерлемесі	23%	243%

Танылмаған кейінге қалдырылған салық активтері

Кейінге қалдырылған салық активтері Қоғамның осы кейінге қалдырылған салық активтерін есепке жатқызуға болатын болашақ салық салынатын кірістерді алу ықтималдығының жеткілікті болуына байланысты мынадай баптарға қатысты танылмаған:

мың теңге	31.12.2024	31.12.2023 (қайта есептелген)	01.01.2023 (қайта есептелген)
Негізгі құралдар және инвестициялық жылжымайтын мүлік	263,251	33,603	42,771
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешектің дисконты және амортизациясы	100,904	112,440	3,952
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек бойынша резерв	141,955	138,164	113,786
Қысқа мерзімді дебиторлық берешек бойынша резерв	28,695	25,312	19,283
Ұзақ мерзімді қаржы активтері бойынша резерв	101,709	101,709	101,709
Қысқа мерзімді қаржы активтері бойынша резерв	359,304	354,362	342,032
Демалыс бойынша резерв	6,156	839	3,533
Төленетін салықтар	3,802	3,802	287
Тасымалданатын салық шығындары	-	53,050	31,105
	1,005,776	823,281	658,458

25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ

Егер олардың біреуінің екіншісін бақылауға мүмкіндігі болса, жалпы бақылауда болса немесе екінші тарап қаржылық және операциялық шешімдер қабылдаған кезде елеулі ықпал етуі мүмкін болса, тараптар байланысты деп есептеледі. Байланысты тараптармен өзара қарым-қатынастарды қарау кезінде олардың тек заңдық нысаны ғана емес, осындай өзара қарым-қатынастардың экономикалық мазмұны назарға алынады.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

25. БАЙЛАНЫСТЫ ТАРАПТАР ТУРАЛЫ АҚПАРАТТЫ АШУ (жалғасы)

Байланысты тараптармен операциялар:

мың теңге	Негізгі компания	Қауымдасқан компаниялар	Өзге де байланысты тараптар
2024 жылғы 31 желтоқсан			
Инвестициялар	–	113,340	–
Қаржы активтері	–	947,560	–
Алынған қарыздар	–	–	2,941,000
Алынған аванстар	–	–	12,401,550
Капиталды төлеу	44,418		
Байланысты тараптарға сату	–	1,255	–
Байланысты тараптардан сатып алу	–	(274,897)	–
2023 жылғы 31 желтоқсан			
Инвестициялар	–	146,043	
Қаржы активтері	–	4,374,824	
Алынған қарыздар	–	–	3,941,000
Алынған аванстар	–	–	17,637,512
Капиталды төлеу	1,504,492	–	–

Негізгі басшы құраммен операциялар

Әкімшілік шығыстарға енгізілген негізгі басқару персоналына сыйақының жалпы сомасы (20-ескертпе) 90,176 мың теңгені (2023 ж.: 125,983 мың теңге) құрайды.

26. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР

Сот талаптары

Қоғам өзінің операциялық қызметіне қатысты айыппұлдар, қарыз шарты бойынша тұрақсыздық айыбын төлеу талаптары, мемлекеттік сатып алу жөніндегі даулар сияқты әртүрлі маңызды емес сот талқылауларына қатысады. Қоғам қаралатын осындай сот істері немесе жеке-жеке немесе жиынтығында ықтимал талаптар оның қаржылық жағдайына немесе операциялық қызметінің нәтижелеріне қандай да бір елеулі теріс әсер етуі мүмкін деп санамайды.

Қоғам елеулі міндеттемелердің туындау ықтималдығының дәрежесін бағалайды және міндеттемелердің туындау ықтималдығы жеткілікті болғанда ғана қаржылық есептілікте тиісті резервті көрсетеді, ал тиісті міндеттемелердің сомасы негізді түрде айқындалуы мүмкін.

Салық салу

Қазақстандық салық заңнамасы мен нормативтік-құқықтық актілер тұрақты өзгерістер мен әртүрлі түсіндірулердің мәні болып табылады. Жергілікті, өңірлік және республикалық салық органдары арасындағы пікір алшақтығы жиі кездеседі. Анықталған және расталған қазақстандық салық заңнамасын бұзғаны үшін айыппұлдар мен өсімпұлдардың қолданыстағы режимі қатаңдығымен ерекшеленеді.

Салықтық тексерулер тексеру жылының алдындағы қызметтің бес күнтізбелік жылын қамтуы мүмкін. Белгілі бір жағдайларда тексерулер неғұрлым ұзақ кезеңдерді қамтуы мүмкін. Қазақстандық салық салу жүйесіне тән белгісіздікке байланысты салықтардың, айыппұл санкциялары мен өсімпұлдардың әлеуетті сомасы, егер бар болса, қазіргі уақыт бойынша шығыстарға жатқызылған және 2024 жылғы 31 желтоқсанда есептелген сомадан асып кетуі мүмкін.

Басшылық 2024 жылғы 31 желтоқсанда қолданылатын заңнаманы түсіндіру тиісті болып табылады және Қоғамның салықтар жөніндегі ұстанымы расталатын ықтималдық бар деп есептейді.

26. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

Экологиялық мәселелер

Қоғам қоршаған ортаны қорғау жөніндегі әртүрлі заңдар мен нормативтік ережелерді сақтауға міндетті. Қоршаған ортаны қорғау мәселелері жөніндегі қазақстандық заңнама үнемі өзгеріп отырады және әртүрлі түсіндірулерге ұшырайды. Басшылық Қоғамның қоршаған ортаны қорғау жөніндегі мемлекеттік талаптарды сақтайтынына сенімді болғанымен, шартты міндеттемелердің жоқтығына сенімді болуға болмайды.

Қызметті жүргізу шарттары

Қазақстанда нарықтық экономиканың талаптарына жауап беретін экономикалық реформалар мен құқықтық, салықтық және әкімшілік инфрақұрылымды дамыту жалғасуда. Қазақстан экономикасының тұрақтылығы көбінесе осы реформалардың барысына, сондай-ақ экономика, қаржы және ақша-кредит саясаты саласында Үкімет қабылдайтын шаралардың тиімділігіне байланысты болады.

2024 жыл ішінде ҚР ҰБ +/- 1 пайыздық тармағы бар базалық мөлшерлемені жылдық 14.75%-ға дейін төмендету туралы шешім қабылдады. Сыртқы инфляциялық процестер азық-түлікке әлемдік бағаның төмендеуі және орталық банктердің тежеуші саясаты аясында қолайлы қалыптасуын жалғастыруда. Ішкі экономикада фискалдық ынталандырумен бекітілетін тұрақты ішкі сұраныстан, сондай-ақ инфляциялық күтулердің жоғарылауынан және тұрақсыздығынан инфляциялық қысым сақталуда.

Қоғам осы оқиғалардың өз қызметіне әсерін, қаржылық жағдайын және қаржылық жағдайларын бағалауды жалғастырады. Қоғам басшылығы Қоғамның экономикалық тұрақтылығын ағымдағы жағдайда ұстап тұру жөнінде тиісті шаралар қолданады деп санайды.

Мемлекеттік бағдарламаларды іске асыруға қатысу шеңберінде Қоғам қатысу сипатына қарай туындайтын шартты және әлеуетті міндеттемелердің болуын - активтер мен міндеттемелерді баланста не активтерді танымайтын агент рөлінде тану арқылы оператор нысанында бағалайды.

Мемлекеттік бағдарламалар

1. Баланста активтер мен міндеттемелерді тану бағдарламалары

Мұндай бағдарламалардың қатарына:

- «Айналым схемасы» - әлеуметтік маңызы бар азық-түлік тауарларын өндірушілер мен өткізушілерге айналым қарыздарын беру;
- Өңірлік тұрақтандыру қорын қалыптастыру - өнімді сатып алу, сақтау және белгіленген бағамен сату.

Қоғам алынған қаражатты міндеттемелер құрамында, ал берілген қарыздар мен сатып алынған тауарларды - активтер құрамында таниды. Осыған байланысты мынадай әлеуетті міндеттемелер болуы мүмкін:

- Мемлекеттік органдар тарапынан қаржыландыру шарттарын бұзушылықтар анықталған жағдайда – игерілмеген немесе мақсаты бойынша пайдаланылмаған қаражатты қайтару тәуекелі;
- Шектеулі сақтау мерзімдері мен бағалық ауытқуларды ескере отырып, сатып алынған тауар-материалдық қорлардың құнсыздануынан залалдардың туындау тәуекелі;
- Берілген қарыздарды ықтимал есептен шығаруды немесе қайтармауды қоса алғанда, қаражатты тиімсіз игеру тәуекелі.

Есепті күні Қоғамның жоғарыда көрсетілген бағдарламалар бойынша бағалау міндеттемелерін тану үшін негіздемесі жоқ.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

26. ШАРТТЫҚ ЖӘНЕ ШАРТТЫ МІНДЕТТЕМЕЛЕР (жалғасы)

2. Агенттік моделі бар бағдарламалар (баланстан тыс есеп)

Мұндай бағдарламалардың қатарына мыналар жатады:

- «Ауыл Аманаты» - ауыл халқына микрокредит берудің мемлекеттік бағдарламасы;
- «ТКШ жаңғырту» - бюджет қаражаты есебінен талап ету құқығын беру және қызмет көрсету.

Қоғам баланс құрамында активтер мен міндеттемелерді танымай, агент ретінде әрекет етеді, ал бағдарламалар бойынша операциялар баланстан тыс шоттарда есепке алынады. Ықтимал шартты міндеттемелер:

- Агенттік сыйақыны қайтару тәуекелін - есептіліктің сәйкессіздігі немесе бағдарламалар талаптарының бұзылу фактілері анықталған кезде;
- Агенттік қатысу моделіне қарамастан, қаражатты мақсатсыз пайдалану анықталған жағдайда мемлекеттік органдар тарапынан наразылық тәуекелі;
- Әкімшілендіруді, бақылауды және мониторингті қоса алғанда, оператордың функционалын толық немесе уақтылы орындамағаны үшін жауапкершілікті қамтиды.

Есепті күні уәкілетті органдар тарапынан Қоғамның атына шағым түскен жоқ. Әлеуетті тәуекелдер бағаланбаған күйінде қалады және тиісінше шартты міндеттемелер ретінде көрсетіледі.

Егер болашақта нұсқамалар түссе не көрсетілген тәуекелдердің қандай да бірін іске асыру ықтималдығы жоғары болса, Қоғам қаржылық есептіліктің құрамында тиісті бағалау міндеттемелерін тану туралы мәселені қарайды.

27. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ

Өз қызметіне байланысты Қоғам өзінің қаржы құралдарымен байланысты әртүрлі қаржылық тәуекелдерге ұшырайды. Қоғамның негізгі қаржы құралдары мыналарды қамтиды: клиенттерге кредиттер, саудалық және өзге де дебиторлық берешек, ақша қаражаты және олардың баламалары, берілген қарыздар мен кредиттер, саудалық және өзге де кредиторлық берешек. Қаржы құралдары бойынша туындайтын негізгі тәуекелдер өтімділік тәуекелі, кредиттік тәуекел және валюталық тәуекел болып табылады.

Қоғамның қаржы құралдары мынадай түрде берілген:

мың теңге	31.12.2024	31.12.2023 (қайта есептелген)	01.01.2023 (қайта есептелген)
Қаржы активтері:			
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	-	-	-
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	696,390	805,355	12,557
Саудалық және өзге де дебиторлық берешек	72,886	63,893	85,659
Қысқа мерзімді қаржы активтері	2,325,250	6,914,399	2,660,072
Банк депозиттері	4,213,444	-	44,734
Ақша қаражаты және олардың баламалары (кассадағы ақша қаражатынан басқа)	7,191,803	13,832,369	7,502,332
	14,499,773	21,616,016	10,305,354
Қаржылық міндеттемелер:			
Алынған ұзақ мерзімді қарыздар	260,000	994,000	4,539,500
Алынған қысқа мерзімді қарыздар	2,681,000	2,947,000	-
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	89,648	35,369	122,447
	3,030,648	3,976,369	4,661,947

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

27. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ (жалғасы)

Кредиттік тәуеке

Қоғам кредиттік тәуекелге ұшырайды, ол қаржы құралымен жасалатын операция тараптарының бірі шарт бойынша міндеттемелерді орындамау салдарынан екінші тараптың қаржылық шығындарға ұшырауына себеп болу тәуекелі болып табылады. Кредиттік тәуекел Қоғамның оның салдарынан қаржы активтері туындайтын қарсы агенттермен кредиттік және өзге де операциялары нәтижесінде туындайды. Қоғамның кредиттік тәуекелге ұшырауы ықтимал қаржы активтері негізінен ақша қаражатын және олардың баламаларын, депозиттерді, байланысты тараптардың саудалық дебиторлық берешегін қамтиды. Қоғамның ең жоғары тәуекелі осы құралдардың баланстық құнына тең:

мың теңге	31.12.2024	31.12.2023 (қайта есептелген)	01.01.2023 (қайта есептелген)
Ұзақ мерзімді қаржы активтері	-	-	-
Ұзақ мерзімді дебиторлық берешек	696,390	805,355	12,557
Саудалық және өзге де дебиторлық берешек	72,886	63,893	85,659
Қысқа мерзімді қаржы активтері	2,325,250	6,914,399	2,660,072
Банк депозиттері	4,213,444	-	44,734
Ақша қаражаты және олардың баламалары (кассадағы ақша қаражатынан басқа)	7,191,803	13,832,369	7,502,332
	14,499,773	21,616,016	10,305,354

Қоғам күтілетін кредиттік залалдарға бағалау резервін құрады. Қоғам өзінің ақшалай қаражатын мақұлдаған қаржы институттарында және әрбір қаржы институты үшін белгіленген лимиттер шеңберінде ғана орналастырады. Лимиттер қаржы институтының төлем қабілетсіздігі жағдайында тәуекелдердің шоғырлануын азайту және қаржылық шығындарды азайту мақсатында белгіленеді. Қоғам өзінің ақша қаражатын В төмен емес «Standard and Poor's» кредиттік рейтингі бар ҚР екінші деңгейдегі банктерінде орналастырады

мың теңге	31.12.2024	31.12.2023	01.01.2023
(BBB-)-тен BBB+ дейін	1,476,481	4,304,021	-
(BB-)-тен BB+ дейін	856	1,517	504,686
(B-)-тен B+ дейін	9,927,910	9,526,831	7,042,380
	11,405,247	13,832,369	7,547,066

Қоғам дебиторлық берешектің құнсыздануына бағалау резервін алады, ол күтілетін кредиттік залалдар шамасының есептік бағасын білдіреді. 31 желтоқсандағы пайда болу мерзімдері бойынша берешек:

мың теңге	Барлығы	Күтілетін залалдар пайызы	Күтілетін кредиттік залалдар
2024 жылғы 31 желтоқсанға			
Мерзімі өтпеген	45,320	1.53%	(692)
90 күнге дейін мерзімі өткен	9,136	3.32%	(303)
91 күннен 180 күнге дейін мерзімі өткен	1,085	5.16%	(56)
270 күннен астам	1,534,597	55.53%	(852,198)
	1,590,138		(853,249)
2023 жылғы 31 желтоқсанға (қайта есептелген)			
Мерзімі өтпеген	2,250	0.04%	(1)
90 күнге дейін мерзімі өткен	1,123	2.23%	(25)
91 күннен 180 күнге дейін мерзімі өткен	1,167	24.51%	(286)
270 күннен астам	1,655,365	49.36%	(817,068)
	1,659,905		(817,380)

Өтімділік тәуекелі

Өтімділік тәуекелі - бұл қаржы құралдарымен байланысты міндеттемелерді өтеу үшін қаражат алу кезінде Қоғамда қиындықтардың туындау тәуекелі.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы жағдай бойынша және 2024 жылғы 31 желтоқсанда аяқталған жыл үшін қаржылық есептілікке ескертпелер

27. ҚАРЖЫ ТӘУЕКЕЛДЕРІН БАСҚАРУ (жалғасы)

Өтімділік тәуекелі қаржы активін оның әділ құнына жақын баға бойынша жылдам сатудың мүмкін еместігі нәтижесінде туындауы мүмкін. Қоғам өтімді қаражатқа деген қажеттілікті үнемі қадағалап отырады және басшылық кез келген алда болатын міндеттемелерді орындау үшін жеткілікті көлемде қаражаттың болуын қамтамасыз етеді.

Төменде дисконтталмаған пайыздық төлемдердің есеп айырысу сомаларын қоса алғанда, қаржылық міндеттемелерді өтеудің шарттық мерзімдері туралы ақпарат берілген:

мың теңге	3 айдан кем	3 айдан 12 айға дейін	1 жылдан 5 жылға дейін	Жиыны
2024 жылғы 31 желтоқсан				
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	89,648	-	-	89,648
Алынған қарыздар	-	2,681,000	260,000	2,941,000
	89,648	2,681,000	260,000	3,030,648
2023 жылғы 31 желтоқсан (қайта есептелген)				
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	35,369	-	-	35,369
Алынған қарыздар	-	2,947,000	994,000	3,941,000
	35,369	2,947,000	994,000	3,976,369
2023 жылғы 1 қаңтар (қайта есептелген)				
Саудалық және өзге де кредиторлық берешек	122,447	-	-	122,447
Алынған қарыздар	-	-	4,539,500	4,539,500
	122,447	-	4,539,500	4,661,947

Пайыздық мөлшерлемені өзгерту тәуекелі

Қоғамның есепті күнге 31 желтоқсанда ауыспалы сыйақы мөлшерлемесі бар қарыздары мен кредиттері жоқ. Қоғам тіркелген сыйақы мөлшерлемесі бар ешқандай қаржы құралдарын кезең ішіндегі пайда мен залалдың құрамында оның өзгерістерін көрсете отырып, әділ құн бойынша бағаланатын құралдар үшін көзделген тәртіппен не сату үшін қолда бар ретінде ескермейді. Сондықтан есепті күнге сыйақы мөлшерлемелерінің қандай да бір өзгеруі кезең немесе капитал үшін пайда немесе залал шамасына әсер етпес еді.

Валюталық тәуекел

Валюталық тәуекел - бұл қаржы құралы бойынша болашақ ақша ағындарының әділ құны валюталық бағамдардағы өзгерістердің салдарынан ауытқу тәуекелі. Қоғамның шетел валютасының айырбас бағамдарының өзгеру тәуекеліне ұшырауы Қоғамның операциялық қызметіне жатады. Қоғамның функционалдық валютасынан өзгеше қаржы құралдары жоқ және ол валюталық тәуекелге ұшырамайды.

Әділ құн

Басшылықтың пікірінше, Қоғамның қаржылық активтері мен міндеттемелерінің әділ құны шамамен олардың баланстық құнына тең. Қаржылық активтер мен міндеттемелердің әділ құны 2 сатылық деңгейі бойынша есептелген.

28. ЕСЕПТІ КҮННЕН KEЙІНГІ ОҚИҒАЛАР

2025 жылғы сәуірде Қоғам «Аграрлық несие корпорациясы» АҚ-мен кредит желісін ашу туралы негіздемелік келісім жасасты. Осы келісім шеңберінде 2025 жылы көктемгі егіс және егін жинау жұмыстарын жүргізу үшін айналым қаражатын толықтыруға агроөнеркәсіптік кешен субъектілеріне кейіннен кредит беру үшін 1.5% мөлшерлемемен 2026 жылғы 10 наурызда өтеу мерзімімен 394,450 мың теңге сомасына қарыз шартын жасасты.

2024 жылғы 31 желтоқсандағы есепті күннен кейін осы қаржылық есептілікті бекіткен күнге дейін оқиғалар болған жоқ.

